LJUBLJANSKI
DNEVNIK

Cena: 5 din

Ljubljana, petek 2. novembra 1951 — Štev. 106 — Leto I.

Konferenca maršala Tita z zastopniki domačega in tujega tiska

Beograd, 1. novembra (Tanjug). V Beogradu je imel včeraj maršal Tito v Belem dvoru tiskovno konferenco, pri kateri je bilo navzočih približno 120 zastopnikov tujega in domačega tiska. Konferenca se je začela ob 9.30 in je trajala skoraj štiri ure.

Konference so se udeležili člani delegacij ameriških, francoskih in švedskih časnikarjev, ki se mudijo v naši državi, razen tega približno 20 tujih časnikarjev, ki so spremljali delo mirovnega zborovanja v Zagrebu, nato stalno akreditirani tuji dopisniki v naši državi in sicer dopisniki časopisov »New York Times«, »New York Herald Tribune« in »Neue Züricher Zeitung« ter dopisniki agencij Associated Press, United Press, Reuter, France Presse, DPA in ANSA ter dopisnik londonskega BBC.

Pri konferenci so bili navzoči tudi direktor Urada za informacije vlade FLRJ Mitar Bakić, Ivo Sarajčić in veliko število zastopnikov domačega tiska.

Vprašanja v zvezi z razpravo na mirovnem zborovanju v Zagrebu

Vprašanje: Na mirovnem zborovanju v Zagrebu je več delegatov iz tujih držav govorilo, da bi bilo dobro, če bi se različne države ne pridružile velikim blokom, ampak bi same ustanovile tretjo silo. V zvezi s tem sta bili omenjeni tudi Jugoslavija in Indija. Ali bi nam lahko kaj povedali o tem vprašanju?

Odgovor: Mislim, da bi bilo napačno, če bi tako gledali na stvar, naj bi se namreč ustanovila neka tretja sila. V tem primeru bi imeli tri bloke in bi bila stvar še bolj zapletena. Menim, da bi s to tretjo silo morali razumeti progresivne sile, ki se morajo boriti za mir. Pri tem gre za to, da bi se vprašanja, glede katerih je spor med tema dvema blokoma, mirno rešila. Mi smo sploh proti blokom, ker pa ti bloki že so, si moramo prizadevati, da omilimo spopad, do katerega bi morda lahko prišlo. Samo enotnost vseh naprednih sil in vseh držav pri vprašanju miru, pri vprašanju mirnega in prijateljskega sodelovanja med vsemi državami kakor tudi pri vprašanju enakopravnosti vseh držav, malih in velikih — samo pri teh vprašanjih bi po našem mnenju lahko prišlo do te enotnosti. Vidite, tako je treba razumeti to, čemur pravijo zdaj tretja sila. Po mojem mnenju to ni posebna tretja sila, ampak je to enotnost naprednih sil pri reševanju vprašanj, ki zdaj tako zelo mučijo svet.

Vprašanje: Rad bi vedel, kaj misli Maršal o izjavi, ki jo je dal gospod Vidmar na zagrebškem mirovnem zborovanju o tem, da je bil Atlantski pakt legitimen in potreben odgovor zahodnih sil na sovjetsko politiko.

Odgovor: Kolikor je meni znano, je Vidmar rekel v Zagrebu, da je Atlantski pakt logična posledica politike Sovjetske zveze in tistih držav, ki so pod njenim gospostvom. To je bistvo Vidmarjeve izjave. Reči moram, da je tudi moje mnenje, da je to logična posledica sovjetske politike.

Direktor pariškega časopisa »Franc-Tireur« je nato vprašal, ali po mnenju jugoslovanske vlade in jugoslovanskega ljudstva ideja nevtralizma, ki je v Evropi, ni dobra.

Odgovor: To je bilo že razloženo tako v mojih izjavah kot v izjavah mojih sodelavcev. Vprašanje agresije v Evropi je zdaj celota, nedeljiva stvar, in je nemogoče, da bi kakšna država ostala nevtralna, če bi prišlo do vojne.

Odnosi z ZDA in z državami Atlantskega pakta

Dopisnik ameriške agencije Associated Press je zastavil tole vprašanje: **Prosil bi, da nam poveste, kako si zamišljate bodoče odnose Jugoslavije z ZDA in z državami Atlantskega pakta.**

Odgovor: Pri nas ne more biti glede tega nobenih bistvenih sprememb. Odnosi bodo ostali takšni, kakršni so, samo da se bo še bolj razvijalo gospodarsko in kulturno sodelovanje s temi državami. Glede vseh mednarodnih vprašanj — ne jugoslovanskih notranjih vprašanj, ampak edinole mednarodnih vprašanj, kjer ne pride do nasprotja z našimi načeli — bomo sodelovali tudi z državami, ki sestavljajo Atlantski pakt.

Vprašanje (zastopnika londonskega radia): **Ali menite, da bo okoliščina, da je Churchill spet prišel v Angliji na oblast, vplivala na odnose med Jugoslavijo in Anglijo in kako bo vplivala?**

Odgovor: Kolikor lahko sodim na podlagi izjav, ki jih je dajal g. Churchill pred prihodom na oblast, sodim, da se odnosi ne bodo prav nič spremenili in da se politika angleške vlade glede tega vprašanja ne bo razločevala od politike laburistične vlade, pod katero so se ti odnosi zboljšali.

Vprašanje: Ali sodite, da je prejemanje vojaške pomoči od ZDA bistvena sprememba v vaši politiki?

Odgovor: Ne vem, kaj hočejo s tem reči, ko govorijo o bistvenih spremembah v naši politiki. Mi vodimo politiko, ki je v korist neodvisnosti in varnosti naše države in v korist krepitve naše države sploh. Na določeni etapi smo bili zdaj prisiljeni zahtevati pomoč od Amerike, Anglije in Francije tudi glede oborožitve. Tukaj torej ni sprememb v naši liniji, ampak je to samo logično nadaljevanje naše politike, ki jo je izzvalo agresivno stališče SZ in informbirojevcev nasproti naši državi. Na vso moč se trudimo, da bi omogočili miren razvoj naše države, ne da bi pri tem delali kakšne politične ali druge koncesije, ki se tičejo naše države.

Vprašanje (zastopnik Associated Pressa): **Kakšno vojaško pomoč ste zahtevali od ZDA?**

Odgovor: Zahtevali smo vse, česar nimamo v zadostni meri ali kar nam sploh manjka, posebno pa težko oborožitev, težko topništvo, topove in letala. Glede lahkega orožja smo še precej na dobrem in ga sami izdelujemo, težkega orožja pa še ne moremo sami izdelovati. Tukaj moram še dodati, da smo dobili tudi precejšnjo količino lahkega orožja, streliva idr.

Vprašanje: Kdaj mislite podpisati pogodbo o medsebojni pomoči z ZDA?

Odgovor: Podpis pogodbe o medsebojni pomoči sploh ne pride v poštev, pač pa podpis pogodbe o pomoči z oborožitvijo, ki naj jo dajejo Jugoslaviji ZDA.

Neki drugi ameriški časnikar je nato vprašal, kaj bo Amerika dobila za to, ker daje Jugoslaviji orožje:

Odgovor: Amerika dobiva že več let. Odpor Jugoslavije ni samo stvar Jugoslavije; naša Armada, ki je obstajala leta 1948, ni branila samo miru in varnosti Jugoslavije in ni bila samo oborožen činitelj, ki je vlival spoštovanje vsakemu agresorju in ki bi bil koristil samo Jugoslaviji, ampak je bila ta Armada činitelj, ki je koristil Ameriki in vsem drugim državam, ki želijo miren razvoj. Zatorej ni na mestu vprašanje kaj bo dobila Amerika. Amerika ima na svoji strani prijateljsko državo, na katero lahko računa v primeru, če bo kje prišlo do agresije in če bo agresor skušal zasužnjiti narode. To se ne tiče samo Amerike, ampak vseh držav v Evropi. Menim, da včasih pozabljajo na ta pomembni činitelj.

Vprašanje (zastopnik »Borbe«): **V neki prejšnji izjavi je tovariš Maršal govoril o oboroževanju informbirojevskih sosedov Jugoslavije in o tem, da ti sosedje kršijo mirovne pogodbe. Kako so se stvari nadalje razvijale v tej smeri glede na agresivne tendence teh sosedov?**

Odgovor: Razumljivo je, da je po prekinitvi s Sovjetsko zvezo in Informbirojem prišlo do neprestanih groženj Jugoslaviji, ki so prihajale z njihovo propagando. Toda to še ni bilo vse, ampak so začeli tudi konkretno groziti z oboroženo silo in sicer tako, da je SZ začela intenzivno oboroževati vse satelitske države, v prvi vrsti pa Bolgarijo, Romunijo in Madžarsko. O Albaniji bi bilo brez pomena govoriti. Posledica tega oboroževanja je, da se je zdaj razmerje sil spremenilo. Se leta 1949, pa tudi leta 1950 smo bili močnejši, ne samo moralno, ampak tudi po številu in po oborožitvi. Zdaj se to razmerje spreminja, seveda ne glede moralne moči, ampak glede oborožitve in številčne moči. Zdaj dobivajo te satelitske države težko oborožitev od ZSSR v precej obilni meri in imajo približno 850.000 do 900.000 vojakov, s policijo pa blizu milijona. To je grozeča sila, ki grozi naši državi in svetovnemu miru.

Vprašanje (zastopnik »Franc-Tireurja«): **Ali ni morda indiskretno, če vprašam, ali so bili razgovori z generalom Collinsom zadovoljivi in ali bi bilo mogoče, da se sedanje neravnotežje med oboroženimi silami Jugoslavije in silami satelitskih držav, o katerem ste govorili, v bližnji prihodnosti zmanjša ali pa popolnoma odstrani?**

Odgovor: Razgovori z generalom Collinsom so bili zadovoljivi. General Collins je razumel naš posebni položaj in bo temu posebnemu položaju prilagojena tudi pogodba, oziroma sporazum o dobivanju orožja. Kar se tiče oborožitve, ki jo dobivamo v zvezi s spremenjenim razmerjem naših sil v primeri s sosednimi državami, ki se pospešeno oborožujejo, ne bi tukaj zastavil vprašanja tako, to je, kdaj bomo enaki ali pa močnejši. Mi se ne oborožujemo zato, da bi se vojskovali. Nikogar ne mislimo napasti in tudi ne mislimo tekmovati v oboroževanju. Za nas ni tako zelo pomembno kopičenje orožja, pač pa to, da imamo oborožitev za že obstoječo armado, zadostno oborožitev, da bi lahko branili svojo zemljo in jo tudi obranili, če bi bilo treba. Tekmovanje z oboroževanjem pa je zmeraj nevarna stvar. S temi našimi sosedi in z onimi njihovimi tako imenovanimi velikimi pokrovitelji ne moremo in tudi nočemo tekmovati. Prav tako pa tudi nočemo biti podrejeni glede tehnike. Morala naše Armade je na visoki stopnji in ji je treba dati kar največ moderne tehnike, nakar bomo zmožni preprečiti invazijo oziroma zasužnjenje naše države.

(Nadaljevanje na 2. str.)

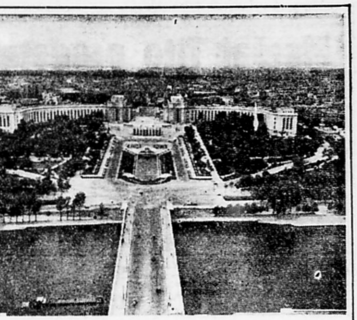

Palais de Chaillot v Parizu, kjer se bo 6. novembra začelo VI. redno zasedanje Generalne skupščine Organizacije Združenih narodov.

Izjava ministra Edvarda Kardelja pred odhodom v Pariz

Naša delegacija bo zastavila vse sile za mir in razvoj mednarodnega sodelovanja

V sredo je iz Beograda odpotoval v Pariz podpredsednik vlade FLRJ in zunanji minister **Edvard Kardelj**, vodja jugoslovanske delegacije na šestem zasedanju Generalne skupščine OZN z delom delegacije.

Ob odhodu s perona beograjske železniške postaje je razložil vodja jugoslovanske delegacije tovariš Edvard Kardelj v razgovoru z namestnikom glavnega urednika »Borbe« svoje gledišče o pomenu bližnjega zasedanja Generalne skupščine glede na sedanji mednarodni položaj, kakor tudi glede nekaterih drugih vprašanj v zvezi z udeležbo jugoslovanske delegacije na tem zasedanju. Podpredsednik Kardelj je med drugim rekel:

»Mislim, da ni pretirano reči, da bo to zasedanje po vsej verjetnosti najvažnejše dosedanje zasedanje Generalne skupščine OZN. Ta pomen mu daje celoten sedanji svetovni položaj. Nočem reči, da smo na razpotju med mirom in vojno, toda vsekakor je točno, da bo nadaljevanje hladne vojne vedno bolj zoževalo možnosti za ugotovitev mirnega izhoda iz sedanje mednarodne politične krize. Zato pričakujejo vsi miroljubni ljudje od šestega zasedanja rezultate prav v smeri nasprotovanja narodov hladni vojni. Seveda pa je take rezultate mogoče doseči le, če bo Združenim narodom uspelo metode propagandističnega tekmovanja, ki sedaj prevladujejo v OZN, zamenjati z iskrenimi napori, da se na eni strani dosežejo konkretni rezultati za končanje ali vsaj oslabitev sedanje hladne vojne, na drugi strani pa za utrditev demokratičnih odnosov med narodi. Če bo šesto zasedanje OZN vsaj nekaj doseglo v tej smeri, potem bo njegov pomen zelo velik. Sedaj je seveda težko reči, če je za to upanje. Naša delegacija se bo v vsakem primeru zavzemala v tem smislu«.

Na vprašanje, kaj lahko pove o tendencah, ki otežkočajo graditev Organizacije Združenih narodov v učinkovit mehanizem mednarodnega sodelovanja, zlasti pa o bistvu in namenih sovjetske politike pakta petih velesil, je minister Kardelj odgovoril:

»Gospodarski in socialni razvoj človeštva je spremenil svet v eno celoto, kar velja še posebno za vprašanje miru in vojne. Že zdavnaj je minul čas, ko je bilo mogoče voditi ločene vojne, ki niso metale svoje sence na ostali svet. Danes grozi skoraj vsaka vojna kjer koli na svetu, da izzove svetovno vojno. To pomeni, da so vsi narodi zainteresirani na tem, da preprečijo nevarnosti agresije, v katerem koli delu sveta bi postale aktualne. To je smisel sistema kolektivne varnosti v okviru Organizacije Združenih narodov. Iz teh razlogov pomeni vsaka slabitev Organizacije Združenih narodov — kljub vsem njenim slabostim in pomanjkljivostim — neposredno olajšanje agresije in vojne. Zato smo na stališču, da je treba Organizacijo Združenih narodov krepiti in jo napraviti v resnici univerzalno.

Najvažnejša ovira za tak razvoj Organizacije Združenih narodov so seveda tisti pojavi v sodobnem mednarodnem življenju, ki so hkrati tudi glavni vir sedanje mednarodne napetosti. Ti pojavi so predvsem teptanje demokratičnih odnosov, enakopravnosti med narodi in hegemonistične tendence, to je tendence po gospostvu nad drugimi narodi. To je tudi smisel sovjetskega predloga o paktu petih. Njegovo bistvo je v tendenci, da bi se svet razdelil v plivnostna področja velesil in da bi se s tem dejansko zamenjala Organizacija ZN.«

Razgovor s podpredsednikom Edvardom Kardeljem je prešel nato na vprašanje udeležbe in delovnega programa naše delegacije na letošnjem zasedanju Generalne skupščine. Minister Kardelj je izjavil:

»Naša delegacija bo tudi na tem zasedanju zastavila svoje napore za mir in nadaljnji razvoj mednarodnega sodelovanja. V tem smislu bo aktivna v vseh točkah dnevnega reda sedanjega zasedanja.«

Znano nam je, da je bilo nekaj not vlade FLRJ vladam sovjetskega bloka spričo sistematičnega izzivanja obmejnih incidentov in nasilnega zadrževanja jugoslovanskih otrok, izročenih tudi generalnemu tajniku Organizacije Združenih narodov. Ali bo glede tega in sploh v zvezi z agresivnim pritiskom vlade ZSSR ter njenih satelitov na našo državo — naša delegacija v Parizu napravila kake korake?

»Naša delegacija si bo vsekakor prizadevala, da bodo Združeni narodi in svetovno javno mnenje seznanjeni z dejstvi, o katerih govorite, in z nevarnostjo, ki izvira iz teh dejstev ne le za neodvisnost jugoslovanskih narodov, temveč za mir v tem delu sveta sploh,« je rekel min. Kardelj.

Praksa kominformovskih sosedov, njihove agresivne priprave in ravnanje proti naši državi govore, da nastopajo vlade teh držav skrajno neodgovorno glede na svoje mednarodne obveznosti, glede na mir in mednarodno sodelovanje. Ker gre tu za države, ki niso članice Organizacije Združenih narodov, vlada ZSSR pa se vztrajno zavzema za njihov sprejem, nas zanima, tovariš minister, prvič, kako gleda naša vlada na vprašanje njihovega vstopa v Organizacijo Združenih narodov in drugič, na vprašanje odgovornosti vlad omenjenih držav pred Organizacijo Združenih narodov glede na sedanjo njihovo nemiroljubno politiko, ki pomeni sistematično in kontinuirano zanikanje načel Ustanovne listine?

Na to vprašanje je minister Kardelj odgovoril tole:

»Jugoslovanska vlada misli, da se vprašanja vstopa vzhodnih evropskih držav v Organizacijo Združenih narodov ne more postavljati ločeno od naših naporov, da se rešijo najvažnejša vprašanja sedanje mednarodne napetosti. Ko gledamo s tega stališča, mislimo, da bi bilo najkoristneje, če bi sprejeli v Organizacijo Združenih narodov hkrati vse države, ki zahtevajo sprejem: se pravi tudi tiste, ki so pod vplivom sovjetske vlade. Zdi se nam, da lahko samo koristi reševanju obstoječih sporov, če bi bile v Organizaciji Združenih narodov vse države, kajti s tem prevzamejo tudi večjo odgovornost. Končno pa delajo vzhodnoevropske države, o katerih govorite, tisto, kar delajo, po navodilih sovjetske vlade, ta vlada pa je članica Organizacije Združenih narodov.«

Vprašanje revizije mirovne pogodbe z Italijo privlači posebno pozornost naše javnosti, med drugim tudi zaradi razpoloženja v Italiji spričo tega vprašanja, zlasti pa v zvezi z vprašanjem Svobodnega tržaškega ozemlja. Urednik »Borbe« je zaprosil ministra Kardelja, naj pojasni, kako gleda Jugoslavija na to vprašanje.

»Stališče, ki ga bo naša država zavzela v tem vprašanju,« se je glasil odgovor ministra Kardelja, **»je odvisno predvsem od tega, kako se bodo reševala tako važna in nerešena vprašanja v naših medsebojnih odnosih, kot je vprašanje Svobodnega tržaškega ozemlja. Toda danes je še prezgodaj, da bi vam lahko o tem nekaj več povedal.«**

Kakšne so možnosti za sprejem deklaracije o pravicah in dolžnostih držav, ki jo je predlagala jugoslovanska delegacija, kakor tudi jugoslovanskega predloga o ustanovitvi stalne komisije dobrih uslug za mirno reševanje sporov?

»Kot je znano naši javnosti,« je rekel Kardelj, **»je vprašanje deklaracije o pravicah in dolžnostih držav na dnevnem redu Generalne skupščine od leta 1946. Deklaracija še ni bila sprejeta zaradi odpora nekaterih sil, pa je zato težko sedaj napovedovati, kakšna bo njena usoda letos. Na vsak način že samo dejstvo, da je ta deklaracija kljub omenjenemu odporu vsako leto na dnevnem redu Organizacije Združenih narodov, najprepričljiveje dokazuje, kako zelo je potrebna in kako zelo izraža prizadevanje miroljubnih narodov po vsem svetu. Njen sprejem bi bil resen prispevek za mir in razvoj demokratičnih odnosov med narodi. Zato se bo delegacija tudi letos zavzemala za njen sprejem.«**

Zadnje vprašanje tovarišu Kardelju se je nanašalo na korejsko vojno.

»Vojna v Koreji je potrdila tisto, kar stalno govorimo: da je mir nedeljiv in da je minil čas, ko so lokalne agresije lahko uspele. Zraven tega je korejska vojna pokazala, da mora spreminjanje narodnoosvobodilnih gibanj v orodje tuje hegemonistične politike dovesti tudi do poraza takih gibanj samih po sebi. Za svojo svobodo in neodvisnost se lahko narodi uspešno bore le, če so predvsem njihove vodilne politične sile v resnici neodvisne.

Če bo v Koreji doseženo premirje — in gotovo je vroča želja vseh miroljubnih ljudi, da bi bilo doseženo — potem bo to dobra spodbuda narodom, da je treba sporna vprašanja reševati z mirnimi sredstvi. Na vsak način bo korejska vojna opomin, da je vsako tuje vmešavanje v notranje zadeve kakega naroda ne le nevarno za svetovni mir, temveč tudi za svobodo tistega naroda,« je končal minister Kardelj.

Angleške oblasti izgnale 7 egiptovskih policistov iz območja Sueškega prekopa

Ultimat egiptovskih sindikatov

Kairo, 2. nov. (Tanjug) Britanske vojaške oblasti na območju Sueškega prekopa so sporočile, da je bilo izganih 7 egiptovskih policistov z območja prekopa, ker so hujskali egiptovske delavce, naj ustavijo delo. Čeprav niso bila objavljena nikakršna natančnejša poročila o številu delavcev, ki so izjavili na poziv egiptovskih oblasti, da ne bodo delali za Britance, sodijo, da je prenehalo delati približno 20% od 70.000 delavcev, zaposlenih ob Sueškem prekopu. Egiptovske desničarske organizacije širijo na območju Sueškega prekopa letake, v katerih grozijo vsem delavcem, ki se ne bodo odzvali temu pozivu, da jih bodo na mestnih trgih javno ožigosali z razbeljenim železom kot izdajalce.

Spričo ultimata, ki so ga egiptovski sindikati poslali družbi Sueškega prekopa z zahtevo, naj v roku 7 dni vskladi svoje stališče do Britancev s stališčem egiptovske vlade, je družba sporočila, da se bo promet po Sueškem prekopu nadaljeval tudi če bi izbruhnila splošna stavka. Družba razlaga svoje gledišče s trditvijo, da nima pravice, da bi izvajala diskriminacijo proti koristnikom Sueškega prekopa. Na drugi strani poudarjajo v krogih egiptovskih sindikatov, da je splošna stavka samo eden izmed ukrepov, ki jih bodo sindikati izdali po poteku ultimata. Isti krogi nočejo povedati nič natančnejšega o ukrepih, ki bi jih utegnili podvzeti delavci.

Egiptovski notranji minister Serag el Din paša je v posebnem sporočilu obsodil ultimat, ki ga je sindikat delavcev na Sueškem prekopu poslal sueški družbi. Minister je rekel, da bo ukrenil potrebno zoper akcijo delavskih sindikatov, ki grozi preprečiti prosto plovbo po Sueškem prekopu.

AFP poroča, da je poveljnik britanskih sil v Egiptu George Earskin sporočil egiptovski vladi, da bodo vsi egiptovski policijski častniki in njihovo moštvo razoroženi in pregnani z območja Sueškega prekopa, če bodo še nadalje pritiskali na egiptovske delavce, naj zapustijo delo v britanskih taboriščih. Obenem pa je egiptovski notranji minister Serag el Din paša odločno protestiral proti ukrepom, ki jih je izdalo britansko vojaško poveljstvo na območju prekopa zoper egiptovsko policijo.

Uspešen preobrat v pogajanjih za sklenitev premirja na Koreji

14. sestanek podkomisij je približal pogajanja koncu — Začetek zime ovira operacije na bojiščih

Tokio, 2. novembra (Tanjug). UP poroča, da je prišlo do preobrata v pogajanjih pododbora za sklenitev premirja na Koreji, ko je delegacija Severnih privolila v črto, ki naj velja za premirje in ki naj bi potekala po bojni črti. Zastopniki Združenega poveljstva so postavljali ta pogoj ves čas pogajanj, nasprotnikova delegacija pa je včeraj podala nov predlog, ki se samo v dveh ali treh točkah razločuje od zavezniškega za nekaj milj.

Po štirinajstem sestanku podkomisije je zastopnik Združenega poveljstva rekel, da je bil predlog nasprotne stranke »največji korak naprej« po 10. juliju, ko so se začela pogajanja. Po novem predlogu Severnih naj bi Kesong pripadal Severni Koreji, vendar pa so zastopniki Združenega poveljstva mnenja, da to območje samo zato ni v rokah Združenega poveljstva, ker so tam pogajanja in ga zavezniške čete niso napadale.

Po kratki opoldanski seji je letalski polkovnik Lawrence Hill izjavil, da je glede nekaterih točk dosežen sporazum, glede drugih pa še ne in da doslej še ni bil dosežen dokončni sporazum.

Na vsem korejskem bojišču je samo obojestranska patruljna dejavnost. V Koreji se je že začela zima — poudarjajo poročila z bojišča. Dež in sneg ovirata operacije na bojiščih. Razen slabega vremena vplivajo — po izjavi predstavnika osme armade, na boje tudi pogajanja v Pan Mun Jonu. Predstavnik osme armade je pripomnil, da enote Združenega poveljstva ne prevzemajo drugih nalog razen tistih za nadaljevanje začete akcije.

Angleška vlada se bo izognila spornim problemom

London, 2. novembra (Tanjug). Nova britanska vlada je na drugem sestanku, kakor se je zvedelo, razpravljala o splošnem gospodarskem položaju države in o izdelavi prestolnega govora, s katerim bo odprt novi britanski parlament prihodnji torek. Sodijo, da bo prestolni govor kratek in da si bo vlada prizadevala, da bo v njem čim manj možnih spornih problemov. Prav tako menijo, da Churchill ne bo, vsaj za sedaj, načel vprašanja ponovne uvedbe vseučiliških mandatov, s katerimi bi znatno ojačal svoje pozicije v spodnji zbornici.

Attlee voditelj opozicije

London, 2. novembra (Tanjug). Bivši predsednik britanske vlade Clement Attlee je bil izvoljen za vodjo parlamentarne laburistične skupine, obenem bo pa tudi vodja opozicije v novoizvoljenem Spodnjem domu. Dosedanji zunanji minister Herbert Morrison je bil izvoljen za njegovega namestnika. — Attlee je bil vodja opozicije od leta 1936 do leta 1940.

Britanski Spodnji dom je izvolil novega predsednika

London, 2. novembra (Tanjug). Novoizvoljeni Spodnji dom je na svoji prvi seji izvolil za predsednika tega doma konservativca Williama Sherpherda Morrisona. Novi predsednik je bil med svojo politično kariero že večkrat minister, in sicer za kmetijstvo, za preskrbo, za pošte in za komunalne zadeve.

7 članov vzhodnonemške skupščine odstopilo

Berlin, 2. novembra. (Tanjug). Na zasedanju vzhodnonemške skupščine je predsednik Johannes Dickman po Reuterjevem poročilu izjavil, da se je sedem članov skupščine odpovedalo mandatom. Vendar pa predsednik vlade ni povedal, zakaj so poslanci odstopili.

Od odstopivših poslancev pripadajo trije nacionalnodemokratski stranki, dva pa sta člana enotne socialistične stranke.

Spet atomska eksplozija

Las Vegas, 2. nov. (Tanjug): United Press poroča, da je bila včeraj 130 km od Las Vegasa tretja eksplozija atomske bombe v najnovejši seriji poskusov. Zaradi taktične preizkušnje je v tej akciji sodelovalo 1500 vojakov kopenskih sil. Vojaki so po manevrskem načrtu napredovali proti coni dejstva s hitrostjo, ki jo dovoljuje radioaktivno zračenje po eksploziji bombe. Približno 6 minut po eksploziji so čuli v mestu Las Vegas zvok, podoben grmenju.

Ustanovitev društva LRS za Združene narode

Dne 26. t. m. je bila seja Iniciativnega odbora za ustanovitev Društva LRS za ZN. Ustanovni občni zbor bo **6. novembra ob 20. uri v Filharmonični dvorani**. Vabljeni vsi, ki se zanimajo za OZN. Dnevni red je določen z naslednjimi točkami: poročilo predsednika in razprava; sprejem pravil, volitve, določitev članarine in slučajnosti. V poročilu bo opisano razmerje med OZN in Svetovno federacijo društev za ZN in pomen množičnega gibanja ljudstev za ideje ZN in institucije OZN. Pravila določajo tudi ustanovitev posebnih pododborov v drugih krajih.

Potrošniška kategorija D-3 bo dobila poseben dodatek v industrijskih bonih

Beograd, 1. nov. (Tanjug). Predsednik Sveta za blagovni promet vlade FLRJ je izdal v soglasju s finančnim ministrom odredbo o dajanju posebnega dodatka v industrijskih bonih otrokom, uvrščenim v potrošniško kategorijo D-3.

Otrokom, uvrščenim v potrošniško kategorijo D-3, ki jim ne pripada doklada za otroke, pa imajo pravico do denarne odškodnine namesto bonov za živila, se bo izdajalo razen predpisane denarne odškodnine 1.500 din. še 293 dinarjev industrijskih denarnih bonov mesečno. Ta odredba se bo uporabljala od 1. novembra 1951 dalje

VREMENSKA NAPOVED
za soboto 3. nov.

Izboljšanje vendar še nestalna oblačnost. Zjutraj po kotlinah megla. Temperatura ponoči —1° C, podnevi 14° C.

Maršal Tito predstavnikom tujega in domačega tiska

O možnostih za mir

Nadaljevanje s 1. strani

Vprašanje: Vsi svobodni in miroljubni narodi, mednje pa sodi tudi francoski narod, so danes vznemirjeni zaradi sedanjega mednarodnega položaja. Zaradi tega bi ti narodi želeli, da jim poveste, ali se danes zares pripravlja vojna in ali bo izbruhnila, ali pa živimo samo v živčni vojni.

Odgovor: Mislim, da se ljudje upravičeno bojijo, da bi lahko prišlo do vojne, in da je takšna nevarnost. Se vedno pa sem mnenja, da ni vzrokov za obupavanje, ker še nismo prišli v fazo, ko bi bila svetovna vojna neposredno pred vrati. V vojno sploh ne bomo prišli, če bomo storili vse, kar je mogoče, da agresorja vnaprej seznanimo s posledicami, ki ga čakajo, če bi poskusil z agresijo. Se zmeraj imamo živčno vojno in verjetno jo bomo še nekaj časa imeli. Jaz pa ne bi hotel biti prerok in reči, da bo prišlo do vojne ali pa da bo ohranjen mir.

Vprašanje (zastopnik Vjesnika): ZSSR in njeni sateliti in tudi mirovno gibanje pod njenim nadzorstvom že dalj časa načenjata vprašanje o ustvaritvi pakta petih velikih sil. Kaj se skriva za to iniciativo ZSSR in kaj misli ZSSR, na koga bi lahko računala glede takšnega pakta?

Odgovor: Ko se SZ zavzema za ostvaritev pakta petih velikih sil, ima v prvi vrsti namen, da bi s tem prišlo do razpada Združenih narodov. Tudi tukaj vidimo nelogičnost politike SZ: z ene strani toči hinavske krokodilove solze zaradi zasužnjevanja kolonialnih in polkolonialnih narodov, z druge strani pa sploh noče videti, da so male države, in sicer ne samo kolonialne in polkolonialne, ampak tudi popolnoma neodvisne, ter nadaljuje politiko iz Teherana, to je politiko delitve na vplivna področja. Cilj ZSSR je pakt velikih sil, ki bi omogočil delitev na vplivna področja, da bi lahko zasužnjevala države, ki bodo prepuščene njej ter z njimi počenjala, kar se ji bo zljubilo. V tem je bistvo tega prizadevanja SZ. Žal pa se bojim, da ta poziv Sovjetske zveze, ta glas za ostvaritev tega pakta vendar ne zadeva na takšen odpor, na kakršnega bi moral zadeti prav pri velikih silah. Male dežele, male države se morajo z vsemi silami boriti proti takšnemu poskusu, da bi se ustvaril pakt velikih sil, ker bi bila to nesreča za človeštvo, ker bi to danes ali jutri pripeljalo do novega svetovnega klanja. Mir s tem ne bi bil rešen.

Vprašanje (zastopnik »Mednarodne politike«): V zadnjem času pišejo v svetovnem tisku o tako imenovanem popuščanju ZSSR in navajajo kot primer iniciative sovjetskih agentur v Nemčiji in na Koreji. Kaj misli tovariš Maršal o teh iniciativah in kakšen je njihov namen? Ali tukaj sploh gre za popuščanje ali pa za nekaj drugega?

Odgovor: Sodim, da vse to sodi k ofenzivi miru pred zasedanjem ZN v Parizu. Kar se mene tiče, ne gledam resno na to stvar. Kolikor mi je znano, oni pogosto manevrirajo na ta način, kadar hočejo doseči določen cilj, določen učinek. Dovolj so gibčni in iznajdljivi, da zmeraj lahko takoj najdejo možnosti za prehod v ofenzivo, zahodne države pa so v stanju obrambe. Zmeraj pa je teže za tistega, ki se brani, kot pa za tistega, ki napada.

Neki švedski časnikar je zastavil vprašanje, kakšne naloge imajo mali narodi glede varovanja svoje neodvisnosti ter nadaljnjega ekonomskega in socialnega razvoja.

Odgovor: Sodim, da je nadvse potrebno, da mali narodi s kolikor mogoče globoko zavestjo skupaj delajo, v okviru Združenih narodov pri izvajanju določb Ustanovne listine ZN. Tukaj ne pride v poštev ustvarjanje kakšnega bloka, ker imamo mednarodno tribuno, ki daje možnost, da se pozitivno, kar najhitreje in po mirni poti rešijo različna mednarodna vprašanja velikega pomena, za katera se najbolj zanimajo mali narodi. Mali narodi lahko odigrajo silno veliko vlogo pri preprečevanju nove svetovne vojne, če se bodo enotno borili proti poskusom agresije in za mir, če se bodo enotno in skupno borili za enakopravne odnose med velikimi in malimi. Kajti prav to so elementi, ki po navadi razvnamejo vojne požare. Mali narodi lahko mnogo pripomorejo k temu, da se ohrani mir in da se sprejmejo odločitve, ki si jih zdaj želi človeštvo, kako se bodo stvari razvijale: ali bo nevarnost večja ali manjša. Ne vem in tudi ne bi hotel reči, kaj bomo storili takrat, ko bo prišlo do agresije. Razumljivo je, da bomo storili vse, kar je potrebno, da agresija na Balkanu ne bo dosegla svojih namenov.

Vprašanje (zastopnik časopisa »Wiener Kurier«): Prosim, povejte nam kaj o bodočih odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo, posebno pa o izpustitvi preostalih vojnih ujetnikov, ki so še v Jugoslaviji.

Odgovor: Sodim, da so odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo precej dobri in da se vsak dan bolj poglabljajo, ker se gospodarsko sodelovanje razvija v polni meri in na enakopravni podlagi. Kar se tiče vojnih ujetnikov, jih je zelo malo, morda še kakih desetero ljudi, ki so bili obsojeni. Tudi nemške in avstrijske ujetnike postopoma izpuščamo in bodo izpuščeni ne glede na to, da so nam prizadejali velikansko škodo, ne glede na to, da gre pravzaprav za kriminalne storilce, ki so morali odgovarjati po naših zakonih. Dajemo tudi to žrtev, šli bomo preko tega, kar je bilo v preteklosti, zato da bi bili bodoči odnosi med obema državama kar najboljši, da bi pozabili na to, kar je bilo. Vse to koristi ustvarjanju boljših odnosov z Avstrijo.

Drugih problemov med našima dvema državama ni: kar je rešeno, je rešeno, Jugoslavija se ravna po sprejetih sklepih v pogodbi o Avstriji, tako naša država kot tudi Avstrija pa si prizadevata prijateljsko odstraniti vse tisto, kar bi lahko oviralo dobre odnose med našima državama.

Zastopnik pariškega časopisa »Aube« je nato vprašal, kako si maršal Tito v okviru politike miru zamišlja bodoče odnose med Vatikanom in Jugoslavijo.

Odgovor: Sodim, da bi moral tudi Vatikan začeti politiko miru in pripomoči k pomirjenju na svetu in v posameznih državah, kjer so določene težave. Mi nimamo ničesar proti Vatikanu. Nimamo vzroka, da bi zastavljali vprašanje odnosov med Vatikanom in Jugoslavijo ali kakšnega nerešljivega problema, ki bi tukaj obstajal. Pri nas je namreč Cerkev svobodna. Vera je pri nas svobodna, seveda v okviru zakonov, ki veljajo v naši državi. Vsekakor pa ne moremo dovoliti, da bi se kdor koli od Vatikana vmešaval v naše notranje zadeve. To je edino vprašanje, pri katerem se razhajamo v svojih odnosih z Vatikanom. Želimo, da bi bili ti odnosi boljši in smo to že večkrat poudarili. Danes znova poudarjam, da želim, da bi ti odnosi postali popolnoma normalni, ker takšno stanje ne more prinesti nič pozitivnega.

Vprašanje (predstavnik »Politike«): Zadnji čas so nekateri zahodni listi objavili zlonamerne vesti o naši državi, predvsem o dozdevnih napadih čuvarjev naše meje proti informbirojskim in sovjetskim vojakom. Prav tako razširjajo ti listi lažne vesti o dozdevnem odporu nekih sil v naši državi proti ljudski oblasti. Kaj misli tovariš Maršal, kateri krogi v tujini prenašajo te neresnične vesti in zakaj?

Odgovor: Vesti o tem, da naši graničarji izzivajo na mejah, so popolnoma zlagane. Stvar je povsem nasprotna: ne izzivamo mi, temveč izzivajo oni. Oni ubijajo naše ljudi na mejah. Glejte, tudi pred nekaj dnevi je padla žrtev na bolgarski meji. Vedno pogosteje padajo glave naših ljudi, ki branijo naše meje. Neka podla trditev se je vlekla tudi po zahodnem tisku. Mislim, da je to informbirojsko delo: Trdijo, da so naši graničarji v Medjimurju na jugoslovansko-avstrijski meji ubili od leta 1948 12 sovjetskih vojakov in da so se sovjetske čete umaknile 50 km v notranjost od meje. To je absolutno smešno, ker ni bilo na sami meji nobenih sovjetskih čet, 50 km od meje pa so stalne. Nikakih sovjetskih čet nismo videli na naši meji in naši graničarji nanje niso streljali. Vse to je izmišljeno. Tudi to sodi med eno od tistih stvari, ki jih sedaj pred zasedanjem skupščine Združenih narodov v Parizu širijo v tujini, da bi tudi na skupščini poskušali prikazati Jugoslavijo kot državo, ki moti mir. Žalostno in čudno je, da je to prinesel tudi zahodni tisk in da so tudi nekatere zahodne agencije prenesle to lažno vest.

Kar zadeva drugi del vprašanja, to je tiste »sile«, ki se baje bore v Jugoslaviji, bi vam svetoval — kajti precej vas je tukaj — da jih iščete po Jugoslaviji. Slehernega, ki bo našel tako skupino, bom dobro nagradil. Niti ni potrebno, da jo izroči v roke oblastem (smeh).

Rad bi samo še dodal nekaj, da bi se pojasnilo to prenašanje lažnih vesti v kapitalističnem tisku, pri čemer ima tudi Informbiro prste vmes. To je bilo storjeno zaradi tega, ker Višinski ne bi imel veliko uspeha, če bi v Združenih narodih povzdignil »pravico« in rekel: »Zdjes pišet«. Toda če bi vzel kak list zahodnih držav in pokazal kaj piše, tedaj bi lahko imel precej uspeha.

Oboroževanje Nemčije in odnosi z bonnsko vlado

Dopisnik zahodnonemške agencije DPA je zastavil tole vprašanje: Ali bi nam lahko kaj povedali o oborožitvi Nemčije?

Odgovor: To vprašanje so že večkrat zastavili z različnih strani in bi rad danes malo natančneje povedal, kako gledamo na vprašanje oborožitve Nemčije. Predvsem bi rad povedal, da se v nobenem primeru ne bi smelo ponoviti to, kar se je ponovilo po prvi svetovni vojni, ko so Nemčijo držali v podrejenem položaju skoraj 15 let, dokler ni prišel na oblast Hitler. Takšno stanje Nemčije v podrejenem položaju je omogočilo, da so se v njeni notranjosti ustvarjali elementi, ki so pozneje olajšali Hitlerju, da se je v petih do šestih letih oborožil do zob in da je iz Nemčije napravil najmočnejšo oboroženo silo na svetu. Te elemente je potencirala sama politika zahodnih držav nasproti Nemčiji, Hitler pa jih je izrabil.

Sodim, da je treba na oborožitev Nemčije gledati v duhu novih prizadevanj za demokratizacijo na svetu in za ohranitev miru, to se pravi v tem duhu, da je treba dati Nemčiji možnost, da postane enakopravna z drugimi državami. Če se ji da enakopravnost v tem ali onem smislu in če se zastopa mnenje, da mora biti enakopravna z drugimi državami, ji je treba dati tudi pravico, da se oboroži. Tega pa ne smemo napačno razlagati, to se pravi tako, da bi ji s tem dali tudi pravico, da znova postane militaristična.

Pravica Nemčije, da se oboroži, je povezana tudi z njeno demokratizacijo. Če bi se v Nemčiji obnovil fašizem, bi bil absolutno proti oborožitvi te države. Toda če hočemo, da bo Nemčija enakopravna članica svetovne skupnosti, če bo na njeni zastavi napisano geslo mirnega sodelovanja z vsemi državami, brez prizadevanja, da se znova podjarmijo drugi narodi in ogrozi demokracija — tedaj sem v tem primeru za oborožitev Nemčije. Nisem za prekomerno oborožitev Nemčije, temveč za oborožitev v tistem obsegu, kot je to taki državi potrebno kot enakopravni članici svetovne skupnosti. Kajti ničesar ne bi pridobili, če bi Nemčijo držali v podrejenosti 5, 10 ali 15 let, ker bi tako v Nemčiji znova prišli do vpliva tisti elementi, ki bi dovedli do nujnega prekomernega oboroževanja in položaja, ki bi bil podoben tistemu po prvi svetovni vojni.

Vprašanje (predstavnik radia Hamburg): Kaj mislite o razvoju odnosov med zvezno nemško republiko in Jugoslavijo v gospodarskem in političnem oziru?

Odgovor: Za odnose med novo Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo se lahko reče, da so vedno boljši. Gospodarski odnosi so vedno tesnejši, vedno močnejši; vedno močnejše gospodarsko sodelovanje pa ustvarja pogoje za krepitev političnega sodelovanja v tistih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. To pa so, kot je bilo že večkrat ponovljeno, tudi skupni interesi za preprečenje agresije in ohranitev miru. Razen tega lahko razvoj kulturnih odnosov veliko pripomore k izboljšanju splošnih odnosov med obema državama.

Odnosi z Italijo in vprašanje Trsta

Na vprašanje zastopnika Associated Pressa o tržaški zadevi je maršal Tito rekel:

»Na tem mestu zdaj ne bi rad dajal izjave o reševanju tržaškega vprašanja, ker bo v najkrajšem času zastavljeno konkretno vprašanje o prehodu k razgovorom za rešitev te zadeve. Tukaj ni nobenih novih momentov. Lahko rečem samo to, da upam in verujem, da bo to vprašanje ugodno rešeno.«

Neki italijanski novinar je nato vprašal maršala Tita, kaj misli o jugoslovansko-italijanskih odnosih.

Odgovor: Moj namen je bil, da danes ne komentiram odnosov med Italijo in Jugoslavijo, da mi ne bi bilo treba navesti nekaterih elementov, ki ovirajo normalen razvoj odnosov in začetek reševanja tržaškega vprašanja. Ker pa je vprašanje že zastavljeno, bi tukaj vendarle rad nekaj povedal. Zelo me skrbi način, kako obravnavajo vprašanja v Italiji in v italijanskem tisku. Ne vidim namreč pri nekaterih italijanskih krogih dobre volje, da bi bili z Jugoslavijo vzpostavljeni normalni, znosni stiki. Ne zahtevamo, da bi morali biti bogve kako globoki in prijateljski, sodimo pa, da bi morali biti boljši, ker je mnogo stvari, ki imajo pomen za obe državi, posebno v današnji fazi vojne nevarnosti. Čudim se takšni stvari kot je n. pr. uprizarjanje procesa zoper borce iz pretekle vojne. S stališča mirovne pogodbe je sploh nepravilno klicati zdaj na odgovornost ljudi, ki so se borili zoper fašiste. Proces je njihova notranja zadeva, vendar pa se zdi, kakor da so s tem procesom spravili Jugoslavijo na zatožno klop, kakor da so spravili na zatožno klop naše oborožene sile in naše poveljstvo, ki ga tam omenjajo kot enega izmed krivcev za ravnanje italijanskih partizanov.

Nadalje je ostrost kampanje, ki jo vodi italijanski tisk, element novega oddaljevanja, novega razdora. Mislim, da bi bilo treba najti drugačno pot, pot zbliževanja med našima dvema državama, saj bosta Jugoslavija in Italija hočeš nočeš še nadalje ostali druga poleg druge. Ne moreta se ločiti druga od druge, ne moreta si pokazati hrbta in kreniti vsaka na svojo stran. Ti dve državi morata imeti pred seboj nadaljnjo perspektivo, ne pa gledati samo na to, kar je danes. Mislim, da bi se ob gledanju na bodoči razvoj lahko žrtvovale malenkosti za veliko stvar, velika stvar pa je, ustvariti prijateljske odnose med državama, ki sta druga ob drugi, ki se moreta in morata dopolnjevati tako ekonomsko kot kulturno.

Zastopnik časopisa »Corriere di Trieste« je vprašal, ali Jugoslavija nasprotuje ustanovitvi svobodnega tržaškega ozemlja.

Odgovor: V to stvar se ne bi rad spuščal, ker bodo na bližajočem se zasedanju Združenih narodov dane možnosti, da se o vprašanju Trsta neposredno razgovarjajo zastopniki Italije in Jugoslavije. Upam in sem tudi prepričan, da bo do tega prišlo, vsaka moja izjava v zvezi s tem pa bi lahko samo zanesla v stvar določene elemente, ki bi jih bilo mogoče napačno razlagati, to pa bi onemogočilo pravilno odločanje o tem vprašanju. Menim, da morata vprašanje Trsta sporazumno rešiti Jugoslavija in Italija.

O notranjih vprašanjih Jugoslavije

Vprašanje: »Journal du Centre«: Ali mislite, da je razvoj socialistične demokracije v Jugoslaviji edinstveni zgodovinski primer in če ta primer navdihuje druge narode na vzhodu, ki so pod sovjetskim gospostvom?

Odgovor: Mislim, da je razvoj socialistične demokracije v Jugoslaviji edinstven primer. Ta razvoj negativno vpliva na položaj Sovjetske zveze, na države, ki so pod njenim gospostvom. In če bomo imeli uspehe na svoji novi poti socialistične graditve, ne z nasiljem, ne s tem, da bi vse funkcije obdržala v svojih rokah majhna skupina ljudi, temveč s pomočjo široke demokratizacije in decentralizacije, bo vpliv našega primera še večji.

Vprašanje: Ameriški novinar Edson: V odgovoru na neko prejšnje vprašanje ste rekli, da je Jugoslavija država socialistične demokracije. Na zahodu čestokrat govorijo, da je Jugoslavija komunistična država, da ima komunistično vlado in da zaradi tega ne bi smela dobiti nikake pomoči. Ali nam bi lahko pojasnili: ali je vaša država še vedno komunistična država, ki zasleduje marksistično-leninistično linijo ali pa se sedaj razvija v smeri socialistične demokracije v zahodnem slogu?

Odgovor: Gre za vprašanje, če je Jugoslavija še vedno komunistična ali ne, ce se jo splača podpirati ako je komunistična in če bomo vedno ostali komunisti. Vem, da pomeni na zahodu beseda komunist strašilo, kar je žal posledica politike, ki jo vodi Sovjetska zveza.

Sovjetska zveza je tista, ki je ta pojem kompromitirala. Toda mi se zaradi tega ne bomo odpovedali ideji komunizma in se sploh ne bi nikdar odrekli tej ideji zaradi pomoči, ki jo prejemamo. Tolikokrat smo rekli in še enkrat poudarjam, da se mi temu ne bomo odrekli. Toda sreča bi bila in drugače, bi kazalo, če bi bila Jugoslavija komunistična država. Kajti kaj pomeni komunizem? Komunizem pomeni višjo fazo socializma. Komunizem pomeni družbeno ureditev, v kateri prejemajo ljudje toliko, kolikor potrebujejo. Toda ta stadij je zelo daleč. Naziv komunističen pomeni simbolično ime tistega, kar mora še priti. Mi smo sedaj v stadiju graditve socializma in socialistične demokracije. To pa je le nižja faza komunizma. Prizadevamo si ustvariti komunizem in kakšna sreča, da bi do tega čim prej prišli! Vendar pa tako lahko do tega ne bomo prišli, in to bo še dolgo trajalo.

Vprašanje (novinar »Paris Presse«): Ali mislite, da imajo jugoslovanski narodi dovolj svobode, toliko svobode, da je v bližnji prihodnosti ne bi bilo treba povečati predvsem v tem smislu, da se dá več svobode obveščanju javnosti, politični kritiki, sindikalnim organizacijam?

Odgovor: Nisem dobro razumel vprašanja, ker nimamo svobode zaprte v blagajni, svobode, ki jo izdajamo po kosih. Pri nas je normalen razvoj socialistične graditve. Mi nimamo svobode za formalnost, abstraktnost. Mi jo smatramo za tesno povezano z gospodarskim stanjem, s povečanjem življenjskega standarda, z dajanjem možnosti, da ljudje bolje živé. Za tesno povezanost z udeležbo najširših množic v oblasti in njihovo pravico, da svobodno kritizirajo. Pri nas je svoboda kritike. Tega nam ne more nihče zanikati. Gospodarski razvoj pri nas gre veliko bolj naprej — mislim glede demokracije — v razmerju do zahodnega ali katerega koli drugega sistema. Mi izročamo tovarne v upravo delavcem. To je demokracija. To je svoboda. Mi se ne bojimo decentralizirati osrednjo oblast, da jo prenesemo na nižje organe, na republike in celo na okraje. V tem je bistvo svobode, bistvo demokracije, ne pa v neki abstraktni svobodi, ki stoji na papirju, ljudje pa so praznih želodcev ali brezposelni in morajo skrbeti, kaj bodo jutri jedli. Svoboda je pri nas toliko razvita, da bi lahko rekel ob tej priložnosti — in mislim da to vprašanje, ki je bilo tukaj postavljeno, postavljajo številni na zahodu — da tega ljudje na zahodu ne razumejo. To vprašanje postavljajo zaradi tega, ker ne poznajo stanja v naši državi, ker ne razumejo ekonomsko-družbenega procesa v razvoju naše države. In seveda, če gledamo v luči celokupnih naših naporov za decentralizacijo in zares globoko socialistično demokracijo, toda demokracijo, ki ni zahodnega tipa, nas do neke mere tudi žali postavljanje takega vprašanja. Vendar mislimo, da je mogoče, da se ljudje tukaj praktično o tem prepričajo. Da pa se pri nas kritizira, imate vi, ki potujete po naši državi, priložnost slišati. Pri nas nekateri kmetje in ne-

Nadaljevanje na 3. strani

Odnosi z Grčijo, Turčijo, Avstrijo in Vatikanom

Vprašanje: Ali misli Jugoslavija na kakšen sporazum z Grčijo in Turčijo glede na vojaški pritisk, ki ga izvajajo na Jugoslavijo satelitske države? Tukaj ne mislim na formalne politične sporazume, ampak na praktične aranžmaje za obrambo.

Odgovor: Mi tudi danes pravimo, da ne mislimo sklepati kakšnih paktov, pa tudi ne regionalnega pakta z Grčijo in Turčijo. Res je, da nevarnost, ki grozi Jugoslaviji, prav tako grozi tudi Grčiji. Agresija v katerem koli delu Evrope pomeni svetovno vojno, zato pa je agresija nasproti Grčiji nevarna tudi za Jugoslavijo. Jugoslavija bo prilagojevala svoje stališče in uravnavala svoje odnose s tema državama glede na

---

Ludvik Zupanc-Ivo:

Ob 10. obletnici breziškega pohoda

Vse to tavanje je trajalo približno že poldrugo uro. Računal sem, da bo kmalu noč in zaradi tega sem pospešil korak. Prispel sem na jaso, kjer sem zagledal nekaj hiš. Ko sem ravno premišljeval, kam se naj obrnem, in kje sem pravzaprav, nenadoma pred mano nekdo prav močno zavriska. Hotel sem se mu že izogniti s potiko spoznam Mirkota. Objela sva se, kot da se nisva videla že celo večnost. V roki je držal precejšen kos potice in hitro sva jo uničila.

»Prekleti Nemci« se je pridušil, razbili so mi puško. »Kje pa je Slavc?«

»Uf, sem še lačen, pojdiva v tistole bajto, nekaj bova že dobila, morda še kakšen kozarec vina.« Seveda sem takoj soglašal. Od orožja je ostal Mirkotu samo še samokres, meni pa železna bomba. Za silo bo že, sva si mislila.

V hiši je bilo prav veselo. Harmonika in petje se je razlegalo iz nje. Računala sva na gostilno. Vendar ni bila. Bil je le takšen domač »pušenšank« kot pravijo. Pred kletjo sva naletela na gospodarja in še nekega civilista. Malo debelo naju je pogledal, vendar ko sva prosila kruha in malo vina, nama je takoj ustregel. Zanimalo ga je, kdo sva in od kod prihajava. Pa sva mu rekla, da iz Bizeljskega, da sva ušla Švabom, ker selijo družine. Med tem razgovorom se pojavi na hišnem pragu nekaj moških. Dva se nama še pridružita in pričel se je različen razgovor, največ domače stvari. Gospodar naju povabi v sobo, kar pa sva odklonila, nisva mu namreč zaupala. Ker le nisva hotela vstopiti, naju je povabil v klet. Prinesel je še enkrat po čašo vina, vendar tudi v klet nisva hotela. Neka zla slutnja me je obšla. Stalno mi je rojilo po glavi, da naju hočejo na vsak način dobiti nekam in na hitro zapreti. Med tem razgovorom in prigovarjanjem naju vsi štirje nekako obstopijo, kar sva hitro opazila in stopila nazaj.

Morda sem takrat izkoristil poslednji trenutek. Kar samemu od sebe mi je ušlo in zakričal sem. »Mirko beži!« Po teh besedah sem jo že cvrl, kar so me nesle noge. Za mano se je pognal gospodar, ki je bil dolg skoro dva metra, ter vpil: »Stoj, smrkavec — streljal bom«. Le streljaj, sem si mislil, če me s prvim metkom ne boš, me ne boš tudi potem. Bežati sploh nisem že mogel, saj sem bil ta dan preveč izmučen. Prej so naju gonili Švabi — sedaj pa domači izdajalci. Segel sem v žep po bombo ter se urno obrnil. Možakar ni imel nobenega orožja, razen močne palice v roki. Ko je videl, da imam pripravljeno bombo, se je pričel počasi pomikati nazaj. Malo nižje sem se ustavil na robu gozda ter čakal Mirka. Čakam petnajst minut, njega od nikoder, pričelo me je skrbeti, ko se je oglasil. Prišel je ves zmršen. Brez kape in plašča ter še brez pištole.

Ko je skočil preko dvorišča, so se vrgli za njim kar trije. Na dvorišču se je spodtaknil in padel. Urno je segel z roko po samokresu, vendar ni uspel. Dva sta ga pritisnila k tlom, eden pa mu je mimogrede prerezal z nožem opasač ter odvzel samokres. Nato pa ga je zgrabil za lase. Najprvo jih je opozoril z lepimi besedami, da ni nikakšen bandit, ampak borec za svobodo, vendar ni prav nič pomagalo. Počasi so ga dvignili na noge. Dva sta ga držala na vsaki strani za rokav plašča, tretji pa za lase. Ko je videl, da lepa beseda ne

zaleže, jih je začel obdelovati z vsemi imeni ter jih imenoval izdajalce. Po kratkem premolku pa je z vso silo sunil s pestjo v brado možakarja, ki ga je držal za lase, da je kar odletel od njega, nato pa še zamahnil z rokami močno nazaj in naprej ter je na ta način ostali dvojici ostal plašč kar v rokah, sam pa jo ubral proti gozdu, kjer je čul moj signal.

Tako, bila sva zopet skupaj. Mahnila sva jo naprej in okrog devete ure ponoči sva se znašla pred rudnikom Senovo. Ustavila sva se pred neko bajto, kjer je še gorela luč. Potrkava in že nama pride odpret žena rudarja, ki se je ravno pripravljal za odhod na delo v rudnik. Prijazno naju je sprejel ter naju pogostil s kruhom in vinom. Takoj je vedel, da sva partizana in marsikaj sva se pomenila z njim. Odšli smo skupaj v dolino. Pokazal nama je pot na Bohor ter povedal posamezna važna mesta, kod morava iti, da ne bi zgrešila. Potovala sva celo noč. Proti jutru sva se zarila v slamo pri nekem bajtarju pod Bohorjem. Spala sva morda dobro uro, ko naju je pričelo pošteno zebsti, zato sva vstala ter nadaljevala pot. Imela sva namen še ta dan priti najmanj do Planine, pa tudi dalje, če bo le mogoče in ako naju kaj ne zmoti. Računala sva, da bova naslednjo noč že v Grižah. Kje je bataljon, se nama niti sanjalo ni in da bi ga iskala, skoraj ni imelo pomena, ker sva vedela, da so krenili dalje.

Okrog devete ure dopoldne sva naletela na vrhu Bohorja, na široko gaz. Že zopet Švabi pred nama. Morda pa ne. Kaj če so naši? Kar nisva se mogla otresti te misli in sklenila sva, da jim bova sledila.

Skoro dve uri sva jim že bila na sledi. Našla sva med potjo sedeže v snegu, kjer so počivali in po južnem snegu sva prav dobro spoznavala odtise čevljev in po njih sva sklepala, da so pred nama naši. Nisva se vštela. Za nekim ovinkom sva jih našla, ko so ravno počivali. Javiva se takoj Stanetu ter mu poveva ves dogodek. Vsi so naju imeli že za padle, kajti čuli so streljanje. Slavca ni bilo od nikoder in ga tudi od tistega dne nismo več videli. Takrat je bil ranjen pa se je zavlekel k nekemu kmetu. Na srečo je bil dober ter ga je skrival skoro sedem mesecev. Spomladi sta odšla na Kozjansko Antonesko in Modras, pa se jima je priključil, od tu pa je pozneje odšel na Hrvatsko, kjer je bil vse do osvoboditve.

Torej, našla sva zopet svoj bataljon in obema je odleglo. Hodili smo še približno pol ure, ko smo prišli do lovske koče »Federmaus«. Tu smo počivali ves dan. Greli smo se okoli ognjev in midva sva morala nekajkrati povedati zgodbo prejšnjega dne.

Ko se je pričel spuščati na zemljo prvi mrak, smo šli na pot in zvečer okoli desetih prispeli v Golobinjek pri Planini. Tu je tovariš Curk poznal nekega kmeta, kjer je »nažical«, da so nam skuhali ajdovih žgancev. Krenili smo dalje šele okrog enajste ure. Nismo še prispeli pet sto metrov, ko je pričelo deževati. Zato so nekateri predlagali, da se vrnemo, dobro naspimo in počijemo ter da bomo pot nadaljevali naslednjo noč. Skoro polovica je bila za to, da ostanemo, in ti so pregovorili komandanta Staneta. Odločil je, da se vrnemo. Nekaj se jih je spravilo spat na kozolec, naša četa s tovarišem Lojzetom na čelu je odšla na svinjak, ostali pa na hlev.

Konec prihodnjič.

Po domovini

Graditev elektrarne Došnice. Na gradbišču elektrarne Došnice so imeli te dni slavnostni miting ob dograditvi jezu. 128 delavcev so razglasili za udarnike in jih nagradili. Prejeli so 242.000 din. Gradbena dela bodo končana do konca leta, potlej pa bodo začeli montirati stroje. Kolektiv se je zavezal, da bo dogradil predor do 29. novembra.

Društvo mlinskih podjetij Hrvatske. Na pobudo Sveta za blagovni promet in Glavne direkcije žitnega sklada Hrvatske je bilo v nedeljo ustanovljeno Društvo mlinskih podjetij. Eden glavnih namenov novega društva je strokovno in tehnično pomagati včlanjenim mlinom in preskrbovati jih s tehničnimi potrebščinami. Društvo bo sodelovalo z državnimi organi in skrbelo za izobrazbo strokovnih kadrov. Ustanovilo bo mlinarsko šolo in izdajalo strokovno literaturo. Člani društva so okrajna, mestna in republiška mlinska podjetja ter vsa podjetja, ki delajo izključno za potrebe mlinskih podjetij.

Partizanski marš ob sedemletnici osvoboditve Splita. V nedeljo so priredili v Splitu ob sedemletnici osvoboditve mesta partizanski marš do starodavne trdnjave Klis. Udeležilo se ga je nad 5000 meščanov in mladine. Marš je vodil predsednik GLO za Dalmacijo in član CK KPJ Vicko Krstulović, ki je govoril o razvoju narodnoosvobodilne borbe dvajsetdnevnega osvobajanja Splita.

Arabski rokopis o šahu iz XV. stoletja. V Sarajevu so našli dragocen arabski rokopis iz XV. stoletja o teoriji šaha. Rokopis je kupil od neke sarajevske družine Orientalski institut v Sarajevu, ki ga hrani že nad 400 let. Na 64 straneh rokopisa so zbrani zgodovinski podatki o razvoju teorije šaha v islamskih deželah v XV. stoletju, hkrati pa obravnava rokopis nekaj vprašanj najbolj znanih partij iz tistih časov. Mladi orientalist Hazim Hazanović zdaj proučuje rokopis in pripravlja njegov prevod.

Novi umetniški in dokumentarni filmi. Podjetje »Avala-film« bo začelo v kratkem snemati tri nove umetniške filme: »Ciganko« po scenariju Aleksandra Vuča, »Vihar« po scenariju Momčila Iliča in »Občinski otrok« po satiričnem delu Branislava Nušiča, ki sta ga za film priredila Miodrag Djurdjević in Puniša Djordjević. »Avala-film« je izdelal zadnje čase tudi več dokumentarnih filmov, med njimi film »Srbska monumentalna umetnost« po scenariju S. Dadojčiča. Film »Skozi Djerdapsko sotesko« po scenariju Mihaela Cagiča in »Povest o Vlasini« po scenariju Ljubomira Ivkoviča. Ta film obravnava graditev hidrocentrale na Vlasini. Vlatko Vlatković je napisal scenarij za dokumentarni film »Milijonar iz Kolubare«. Izdelali so tudi film »Zemlja je čakala na traktorje«. V kratkem bosta izdelana dokumentarna filma »Mokranjac« po scenariju Mileta Mihajloviča in »Verija je pretrgana« po scenariju I. Draškoviča in M. Serbca.

Čedalje več knjig v jezikih narodnih manjšin. V Vojvodini izhaja čedalje več knjig v jezikih narodnih manjšin. V madžarskem jeziku je izšlo doslej 450 knjig in brošur v 1,400.000 izvodih brez učbenikov, ki jih je izšlo okrog dva milijona. Tudi v romunskem jeziku je izšlo po vojni mnogo knjig, brošur in drugih publikacij. Še vedno pa primanjkuje v Vojvodini učbenikov v jezikih narodnih manjšin. Glede založništva je najbolj napredovala madžarska narodna manjšina.

Zbrana Njegoševa dela. Ob stoletnici Njegoševe smrti bo izdala beograjska »Prosveta« celotna njegova dela v 9 knjigah. Prve tri knjige »Slobodijada«, »Ogledalo srpsko« in »Gorski vijenac« bodo izšle že letos. V vseh knjigah bodo pojasnila, tolmačenja in komentarji o Njegoševih delih izpod peresa naših najboljših poznavalcev velikega pesnika. Že letos bo izšla tudi bibliografija Njegoveših del.

40.000 ton odpadkov gre vsako leto iz Zagreba. Vsako noč čisti zagrebške ulice 15 ekip, ki delajo do petih zjutraj. Za snago po mestu skrbi tudi 170 pometačev. Podjetje »Čistoča« ima 9 kamionov in 5 posebnih vozov za odvažanje smeti. Iz Zagreba odpeljejo vsako leto okrog 40.000 ton raznih odpadkov.

Prva selekcijska centra v BiH. V Banji Luki in Gacku so ustanovili prva selekcijska centra v BiH, ki bosta skrbela za vzrejo goved in konj, pozneje pa tudi druge živine ter za pospeševanje živinoreje. — Njuna najvažnejša naloga bo v začetku izbor plemenske živine in zdravstvena evidenca. Pozneje pa bosta centra organizirala tudi živinske sejme in razstave.

Tudi železničarji pomagajo zadrugam. Nad sto železničarjev direkcije Čačak je pomagalo kmečki delovni zadrugi v Zablaču pospravljati koruzo. To je že tretja delovna akcija železničarjev, ki so pomagali kmečkim delovnim zadrugam pri delu na polju.

Planinska koča na Platku. Reški planinci in smučarji grade na Platku planinsko kočo. Krediti za njo so bili odobreni že leta 1947 in sicer po prizadevanju sedanjega ministra za pomorstvo in promet vlade LR Hrvatske Holjevca. Za Platak se zanimajo tudi v tujini. V novembru se namerava povzpeti nanj 40 lovcev iz Avstrije. Če koča na Platku do takrat še ne bo dograjena, bodo goste sprejeli v domu na Snežniku. Na Platak bodo prihajali ob nedeljah tudi tržaški smučarji. Reško planinsko društvo pa se pogaja s »Putnikom« glede rednega prevoza tujih gostov iz Opatije na Platak.

Maršal Tito predstavnikom tiska

Nadaljevanje z 2. strani

kateri delavci godrnjajo. Toda ne smete misliti, da bi tisti, ki včasih godrnjajo, dovolili, da bi jim kdo zrušil tisto, kar imajo danes v Jugoslaviji. Tega ne smete verjeti in nikar ne mislite, da je tako. Seveda izključujem pri tem tiste, ki so bili razlaščeni, tiste, ki jim je bilo odvzeto premoženje in ki se ne morejo sprijazniti z današnjo družbeno ureditvijo. Toda to je revolucija.

Vprašanje (francoski novinar): Pod pritiskom gospodarskih činiteljev ste morali malo odstopiti od vaše doktrine in izvesti določeno liberalizacijo, ki smo jo ugotovili med našim potovanjem. Ali je to samo začasno, da bi prešli čez to razdobje težav in ali se boste vrnili k čisti doktrini, ko bo v vaši državi blaginja?

Odgovor: V nobenem primeru se nismo odpovedali naši doktrini, toda odrekli smo se sovjetski doktrini oziroma sovjetski praksi. Torej se od nas ne more pričakovati, da bomo šli nazaj, ker gremo lahko le naprej, po poti, ki smo si jo začrtali: ostvaritev socializma na način, ki ga imamo za najčlovekoljubnejšega, najdostopnejšega in najbolj možnega v naši državi. To pa je v skladu z našo doktrino, to je v skladu z naukom Marxa, Engelsa, Lenina. Ni bistveno, na kakšen način bomo prišli do cilja, bistveno je, kaj bomo ustvarili. Naš končni smoter pa je zgraditi socializem.

Švicarski novinar je vprašal, če bo po gospodarski decentralizaciji prišlo v Jugoslaviji tudi do politične decentralizacije v tem smislu, da bi se razvila avtonomija občin.

Odgovor: Če govorimo o gospodarski decentralizaciji je napačno govoriti o politični decentralizaciji. Tu gre pravzaprav za administrativno decentralizacijo. Vsaka naša republika se politično in kulturno popolnoma samostojno upravlja. Zato ne gre, če govorimo o vzpostavitvi občin, za odstopanje od sedanjih načel. To je le organizacijsko vprašanje, oziroma organiziranje ljudskih odborov v ozemeljskem okviru bivših občin, toda ne organiziranje občin starega tipa. Ker se sedaj organizacijska struktura upravljanja gospodarstva vedno bolj izpopolnjuje, ker se je pokazalo, da dosedanji majhni in raztreseni odbori niso mogli dobro delati v taki organizacijski obliki, v kakršni so bili doslej, ustanavljamo v okviru teritorijev bivših občin nove odbore, vendar ne nove odbore po svojem bistvu, temveč odbore, ki bodo samo delovali na ozemlju teh občin. To je torej popolnoma teritorialna delitev zaradi lažjega administrativnega upravljanja in nič drugega. Torej se politično tukaj nič ne spreminja.

Vprašanje (francoski novinar André Ferat): Kakšna bo vloga delavskih sindikatov? Ali bo ta vloga samo v tem, da bodo sindikati posredovalec med vlado in delavskim razredom zaradi izpolnitve planov, in če bodo sindikati še nadalje pod vodstvom Komunistične partije ali pa se bodo orientirali k avtonomiji, svobodi, tako v razmerju do Partije, kakor tudi v razmerju do države?

Odgovor: Na to vprašanje je težavno odgovoriti, ker je malo čudno. Namreč, znova se moram povrniti na tisto, česar nekateri ljudje v tujini ne razumejo. Na razvoj pri nas. Zdaj se odnos delavskega razreda, tistih, ki delajo, do države popolnoma spreminja. Država pri nas postopoma odmira. Centralna uprava države bo obdržala samo koordinacijo in planiranje v glavnih obrisih. Delavci v podjetjih imajo svoje plane, ki so v skladu s splošnimi državnimi plani. Delavci sami gospodarijo v svojih podjetjih in sindikati nimajo nikake funkcije posredovanja med delavci in državo. Vloga sindikatov se popolnoma spreminja. Sindikati imajo kot delavska organizacija nalogo vzgajati in prevzgajati ljudi, dvigati njihovo kulturno raven in da s tem prispevajo k celotnemu zboljšanju življenja delavcev ter lažjemu izpolnjevanju funkcij, ki jih imajo pri upravljanju tovarn.

Na naše sindikalne organizacije gledajo ljudje z zahoda kot na sindikalne organizacije v teh državah. Toda tam je kapitalistični način proizvodnje in država varuje ta način proizvodnje. Pri nas je socialistični način in zato se pri nas vloga sindikatov popolnoma spreminja. Funkcija sindikatov je pri nas drugačna, veliko večja, veliko bolj zamotana, kot je bila poprej, ko je bil v Jugoslaviji kapitalistični sistem. Tudi jaz sem nekoč bil sindikalni funkcionar. Toda kakšna je bila naša dolžnost kot sindikalnega funkcionarja poprej? Naša dolžnost je bila boriti se, da bi delavci dobili čim višje plače, da tam, kjer plač niso povečali, organiziramo stavke da vplivamo, da delavci dobe svoje zavarovanje sanitetno in zdravniško pomoč itd. To je bilo tedaj poglavitno. Danes pa, ko delavci sami upravljajo in določajo, kako se bo v njihovih tovarnah in podjetjih ocenjevala storilnost delavca in kako se bodo določale plače, sodeluje sindikat pri določanju višine delavskih plač. Razen tega je tukaj važno tudi uspevanje tovarne, povečanje delovne storilnosti. Sindikati imajo vedno manj opravka z državno oblastjo, ker država sama izdaja zakone, ki so potrebni, vendar pa sodelujejo v polnem obsegu pri izdelavi teh zakonov. Ko sprejemamo sklepe o povišanju plač, ne delamo tega na pritisk sindikatov. Ko dajemo plačani letni dopust tega prav tako ne delamo na pritisk sindikatov. Ko izdajamo milijarde dinarjev našim delavcem in upokojencem, ne delamo tega na pritisk sindikatov. Zato je tukaj napačno postavljati vprašanje, kdaj bodo sindikati svobodni. Pri nas so sindikati svobodnejši kot kjer koli na svetu. Niso pod vplivom vlade. Koristi sindikatov, delavcev in ljudske vlade so popolnoma istovetne, istovetne pa so tudi s splošnimi koristmi vse skupnosti. Neprijetno mi je, ker moram tukaj imeti govor, ki je morda podoben propagandnemu, vendar sem to z nekaj besedami moral povedati.

Vprašanje (dopisnik »Observerja«): Ker so celo tudi v socialistični državi potrebne določene žrtve ljudstva, predvsem zaradi obrambe in ker mora čestokrat osrednja oblast izdajati določene odloke o razdeljevanju narodnega dohodka v zvezi s smotri obrambe države, bi želel, da nam nekaj poveste o novem plačnem sistemu. Če nisem napačno razumel, ste imeli namen, odpraviti vse bone in kupone in povišati plače. Toda tedaj je vlada sprevidela, da je nevarnost inflacije v državi in odločila se je, da nekaterih od teh ukrepov ne bo izvedla. Ne glede na to pa so se cene določenih proizvodov v državi dvignile. Rad bi vedel, če ste se posvetovali s sindikati o teh ukrepih, če so sindikati objavili svoje stališče in če je bila javnost seznanjena s stališčem sindikatov glede teh vprašanj?

Odgovor: Tudi tukaj se znova vidi, da ne razumejo naše stvarnosti in naših najnovejših ukrepov. Nič nismo spremenili svojega stališča glede plačnega sistema, ki ga uvajamo. Smo samo preložili izvedbo sprejetih sklepov do začetka januarja, da bi to izvedbo bolje pripravili, kajti to je velikansko delo, ker gre za določitev plač različnim kategorijam delavcev in uslužbencev. Ker do 1. novembra ni bilo povsem gotovo, ne bi pa hoteli napraviti napake, ki bi jo bilo pozneje težavno popraviti, smo preložili izvedbo sklepov do začetka januarja. Da pa delavci in nameščenci ne bi čakali na dokončno rešitev, smo pripravljeni dati od 1. novembra, od jutri akontacijo tistega, kar bodo prejemali od začetka januarja. Uredba še ni izšla, toda naši delovni ljudje bodo namesto bonov in nakaznic prejemali njihovo vrednost v denarju. S tem torej nismo niti povečali niti zmanjšali plač.

Kar se tiče inflacije v Jugoslaviji, sploh ni mogoča zaradi tega, ker je blagovni fond, ki ga poznamo in s katerim mora biti tudi denarni sistem v skladu. Mi sedaj samo spreminjamo bone v denar in namesto, da bi dajali bone, dajemo denar. Namesto, da bi šli v vas in kupovali od kmetov proizvode, ki jih bomo nato dajali mestnemu prebivalstvu in delavcem, dajemo delavcem in nameščencem denar, da sami kupijo od kmetov te proizvode prosto na trgu.

Cene nekaterih proizvodov so padle že za 15, 25 in 30%. Znižala se je tudi cena masti, mesa, koruze in drugih proizvodov. Koruza je že dosegla raven predvojnih cen. Zato ni nikake nevarnosti, da naši ljudje ne bi mogli kupiti tistega, kar potrebujejo. Na trgu je že toliko kmetijskih pridelkov, prašičev in drugega, da kmetje ne morejo vsega prodati. To dokazuje, da smo pravilno storili, ko smo sprejeli sklep o tem novem načinu preskrbe prebivalstva. Zato ne bo prišlo do nobene spremembe, ko bo izdana uredba, ker že dajemo denar namesto bonov in nakaznic, začenši od 1. novembra. Ko pa bo uredba začela veljati, tedaj bodo samo plače končno določene in nekatere napake v njihovi višini popravljene. Vlada mora skrbeti za to, da bo splošna vsota krožečega denarja v skladu z obstoječim blagovnim fondom, ker sicer lahko pride do inflacije. Če se bo blagovni fond povečal, bodo cene padle, če pa bi prišlo do njegovega zmanjšanja, bi cene narasle. Toda to moramo preprečiti. Biti moramo tisti regulator, ki spravlja v sklad kroženje denarja z obstoječim blagovnim fondom. V tem je bistvo tega vprašanja. Zato ni potrebno, da tukaj prepričujem kogar koli, ker smo se o tem posvetovali s sindikati, kajti v Jugoslaviji ni izdan noben ukrep brez zelo aktivne udeležbe sindikatov. In ne samo, da je pri tem sodeloval sindikat, temveč je bilo to dano tudi v javno razpravo. V zvezi s tem smo dobili množico predlogov in bomo sedaj stilizirali novo uredbo.

Na koncu bi še dodal, da je tudi država znižala, ko gre za padec cen nekaterih kmetijskih pridelkov, cene določenih industrijskih proizvodov, v skladu z obstoječim blagovnim fondom. Za 10 do 25% so bile znižane cene sladkorja, tekstilij, pohištva, usnja, usnjene obutve in drugega blaga. Sploh je naša tendenca, da stalno znižujemo kolikor bo mogoče, kolikor se poveča blagovni fond, cene tako, da se s tem obdrži življenjski standard na isti stopnji do določenega časa, ko bomo zopet imeli možnost, da ga znova dvignemo.

Vprašanje (predstavnik »Oslobodjenja«): Kmetijsko zadružništvo je nenavadno pomembno za našo socialistično graditev. Toda v zadnjem času so bili vedno pogostejši napadi na naše zadruge ne le od Informbiroja, temveč tudi od določenih krogov na zahodu, ker vodijo sistematično kampanjo v tej smeri. Kakšen je smoter te kampanje, zlasti tiste z zahoda?

Odgovor: Vprašanje zadružništva v Jugoslaviji je postalo letos predmet kampanje i določenih krogov na zahodu i kominforma v celoti. Zakaj vodijo na zahodu kampanjo proti našim socialističnim metodam, proti ustvarjanju socialističnih zadružnih gospodarstev? To je razumljiva stvar. Zelo dobro vemo, da so na zahodu ljudje, ki trpe tako socialistično državo, ki so se sprijaznili s tem, da imajo narodi v Jugoslaviji pravico, da sami grade svoj način življenja, toda vemo, da so tudi taki, ki se niso sprijaznili s tem, ki jim to ne ugaja in ki vsako našo težavo, brž ko se pojavi, izkoristijo, da govore, da socializem ni dober, s čimer hočejo diskreditirati to, kar mi delamo. To je stališče tistih krogov na zahodu, ki ne ljubijo socializma. Zanimivo je, da so na isti liniji s Sovjetsko zvezo, le nagibi so drugačni. Sovjetska zveza si prizadeva z vsemi silami, da bi doživeli neuspeh pri slehernem socialističnem ukrepu, ki ga izdamo, da bi s tem potrdili tisto, kar so govorili in kar vsak dan v svoji propagandi govore, t. j. da brez Sovjetske zveze ne moremo zgraditi socializma. Seveda se vesele vsake naše težave.

Toda kakšne težave so pri nas? Tu bom moral zopet nekaj več povedati. Letos imamo v zadrugah okrog 20% kmečkih gospodarstev. Lanska suša je strašno prizadela naše kmete, zato niso bile v nič kaj boljšem položaju niti zadruge. To je bil eden izmed razlogov, da pada ta propaganda pri določenih naših ljudeh na plodna tla. Sicer pa smo pri organiziranju zadružništva ustanovili tri tipe zadrug. Prvi tip sploh ni kolektivizacija, temveč le združevanje zaradi skupne obdelave zemlje. — Tretja stopnja je bila najvišji tip zadružništva, v katerem je zemlja, živina in ostalo, razen hiše in ohišnice, skupno. Od zgoraj smo dali pravilna navodila za ustanavljanje zadrug. Toda spodaj se ni vedno pravilno ravnalo. Posamezni ljudje so bili tudi preveč marljivi, pa so vse silili v tisti višji tip zadrug ne glede na to, da ni bilo niti tehnično niti v drugem oziru še vse dovolj pripravljeno. Sedaj pa so morale te zadruge, ki so bile še od vsega početka nesposobne za življenje, priti v krizo, predvsem v pasivnih krajih. Zamerjamo ljudem, ki so ustvarjali zadruge tudi tam, kjer za to ni bilo možnosti, kjer so bila raztresena majhna gospodarstva. Kajti te zadruge so obstajale samo zaradi državne pomoči. Toda zanimivo je, da so tudi v posameznih bogatih krajih ljudje, ki bi danes radi izstopili iz zadruge. Do tega je prišlo na eni strani zaradi tega, ker se ni vedno dovolj pazilo, kdo bo stopil v zadrugo, tako da so se v njo vrinili tudi nekateri sovražni elementi, ki jo izpodkopavajo, na drugi strani pa zaradi propagande, ki jo vodijo sovražni elementi izven zadrug v državi in v tujini. So tudi taki primeri, da ljudje, ki imajo zelo visoke delovne dneve, celo do 1000 dinarjev, vlagajo prošnje za izstop iz zadruge.

Vlaganje prošenj za izstop iz zadrug je izkoristil tako informbirojski kot zahodni tisk kot povod in začel propagando proti našim zadrugam, pod njihovim vplivom pa so začeli dvigati glave tudi sovražniki v naši državi. Je še en razlog, zaradi katerega so bili v nekaterih krajih zadružniki nezadovoljni. Gre za to, da notranja organizacija ni bila pravilna in da so tisti, ki so slabo upravljali, precej razjezili zadružnike. Prav tako je v določeni meri krivda tudi v tem, da v dosedanjem razdobju nismo mogli dati dovolj tehničnih sredstev, potrebnih za lažjo obdelavo zemlje. Bili so primeri, da so ustanavljali zadruge, zadružniki pa so morali še naprej delati s plugom in motiko, kar pomeni, da zadružnik v takih zadrugah ni mogel videti tiste koristi, ki so jo obljubljali od začetka. Mi pa prav zaradi tega, ker smo vedeli, da lahko pride do takih primerov, nismo forsirali enega, temveč tri tipe zadrug. Žal so ljudje ki so izvajali naše sklepe, deloma grešili.

To so elementi, ki so povzročili, da je začelo zadružništvo v nekaterih primerih omahovati. Vendar so to le posamezni primeri. Zaradi tega smo rekli: Stoj, zadruge so življenjsko vprašanje za našo socialistično državo, kajti revolucija velja za vse: i za vas i za mesto. Če mi dajemo tovarne delavcem v roke, da bi ostvarili čim več industrijskih proizvodov, moramo gledati tudi na to, da naše zaostalo kmetijstvo dvignemo na višjo stopnjo obdelave. Odločeni smo pomagati zadrugam s tehničnimi sredstvi in onemogočiti sovražnikom, da bi nam razbili zadruge. Toda ne bomo jih naprej vsiljevali, dokler ne bodo dozoreli pogoji za njihov nadaljnji razvoj, dokler ne bo dovolj sredstev. Tudi zdaj jih ne vsiljujemo, vendar se še nadalje stalno ustanavljajo. Tako je zdaj z zadružništvom pri nas. Ko pa bomo imeli dovolj tehničnih sredstev, bomo šli naprej in jih dali kmetom, da bodo skupno, s stroji in drugim, kar je potrebno, obdelovali zemljo. Toda s traktorjem ni mogoče obdelovati zemlje, če so dva metra široke meje. Zemljo je treba združiti, da bi lahko uporabljali traktor.

Ko pa govorimo o zadružništvu pri nas, o tej obliki kolektivizacije, vas vprašam, kaj je bilo storjeno v Angliji v 18. stoletju, ko so kmetom odvzemali travnike in njive in jih spreminjali v pašnike, da bi na njih pasli ovce, ki so dajale volno industriji, medtem ko so kmetje morali iti v tovarne. V Angliji so na ta način razlastili zemljo kmetov, mi pa tako ne delamo. Mi kmetu dajemo zemljo, da bi jo na boljši način obdeloval. In kaj so delali v Ameriki v 19., pa tudi v 20. stoletju, ko so velike kapitalistične družbe kolektivizirale zemljo, jo odvzemale kmetom, da bi jo obdelovale na boljši način? Torej je tako pri Angležih kot tudi pri Američanih nastala potreba ustanavljati velika kmetijska gospodarstva, ker se je industrija hitro razvijala in je bilo potrebno dobiti čim več kmetijskih pridelkov, da bi ljudje, zaposleni v tovarnah, lahko živeli. Na ta način so tam dosegali smoter, da obdelujejo zemljo z modernimi sredstvi in da daje več pridelkov. Mi delamo to na svoj, drugačen način, toda za popoln uspeh še nimamo dovolj tehničnih sredstev. Pri tem svojem delu ne bomo ravnali drakonsko kot so delali tam, zaradi česar imamo težave.

Na koncu konference je maršal Tito izrazil upanje, da bo ta sestanek s predstavniki tiska še več pripomogel k spoznanju pravega stanja v naši državi. Želel je tujim novinarjem, da bi se v Jugoslaviji dobro počutili, naši ljudje, na katerih ustrežljivost bodo gotovo povsod naleteli, pa jim bodo pomagati da bi spoznali vse, kar hočejo v naši državi, kajti mi pred tujim svetom nimamo kaj skrivati.

Priprava za volitve v OF odbore v Zagorju

V Zagorju je te dni opaziti živahno politično razgibanost, v zvezi s predstoječimi volitvami v terenske odbore OF, ki bodo v nedeljo dne 4. novembra t. l. V ta namen so bili številni sestanki v vseh množičnih organizacijah in društvih. Mestni odbor OF Zagorje je napovedal tekmovanje MO OF Trbovlje, Hrastnik in Radeče za čim boljšo izvedbo volitev in za čim večji odstotek volilne udeležbe. Terenski odbor OF Zagorje je pa napovedal po istih točkah tekmovanje vsem terenskim OF odborom v območju MO OF Zagorje. Tudi v ostalem sektorju Zagorja je živahno volilno gibanje razen v nekaterih KLO, kjer bodo imeli volitve pozneje.

Proslava obletnice SKOJ v Solkanu

Minuli torek je solkanska mladina proslavila 32-letnico ustanovitve SKOJ. Zvečer je bila v »Kulturnem domu« prireditev. Na sporedu je bilo razen govora nekaj dobro podanih recitacij, tamburaški zbor pa je zaigral nekaj pesmi. Na predlog tov. Gabrijelčiča so sklenili, da bodo odkrili spominsko ploščo padli mladinki Milojki Štrukljevi ki je bila ena izmed najbolj nesebičnih in požrtvovalnih bork v NOB na Goriškem.

H. J.

Počastili smo dan mrtvih

1. november — dan mrtvih — se vrača vsako leto z isto turobno poezijo poznojesenskega razpoloženja. Ta dan je stalni opomin živečim, da se vsi tokovi življenja izlivajo v mračno molčanje smrti. V dejstvu in učinku smrti pa je tudi neizčrpni vir čustvovanja in spominov na vse tiste mrtve svojce in znance, ki so nekdaj živeli med nami, delili z nami veselje in žalost, upali in se borili. Potem pa so odšli na daljno pot, s katere ni več povratka. Bili so žive priče stoletja, v katerem človeški rod še nikdar ni imel toliko moči v rokah, kakor je ima prav zdaj; nikdar ni mogel tako obvladati prirode in vsiliti tudi smrti določene meje. Vendar navzlic vsej moči znanja in spoznanja ni mogel in ne bo nikdar mogel premagati nje, ki je neogibna usoda vsakega živega bitja.

Ko smo se včeraj na naših pokopališčih nemo poklonili spominu mrtvih očetov in mater, bratov in sester, so naše misli hkrati pohitele tudi v tiste kraje naše svobodne domovine, kjer so bila prizorišča krvavih bojev. Zamislili smo se v kruto a neizmerno žrtvujočega človeka — borca in borko. Stala sta na vrhovih naših gora, borila se za obstanek naroda, za dobro nas vseh. V srcu sta si še obetala lepih trenutkov v svobodi, gledala sta v prihodnost, ki se jima je kazala tako lepa ...

Za njima je odšlo v gore, v boj še nešteto borcev in bork. Žal pa se jih premnogo ni nikdar več vrnilo. Bili so najborbenejši, najpožrtvovalnejši, najpogumnejši tovariši in tovarišice. Vsem tem znanim in neznanim žrtvam, ki počivajo v domači ali tuji zemlji, smo prižgali včeraj v naših srcih luč svetlega in hvaležnega spomina. Naša misel je poromala na njihove znane in neznane grobove širom naše zemlje. V kraje oboroženega upora, v kraje zverinskih mučenj in morije: Begunje, Drago, mračno mežnarijo pri Sv. Urhu, Gramozno jamo, Frankolovo in dalje v tujino.

Tovariševa zvesta roka je položila ob spominsko ploščo ali skromen grob padlega partizana venec, nežna materina in sestrina roka pa je priložila šopek svežega cvetja, belih krizantem, v srcu pa se je vzbudil spomin na rane, ki ne bodo nikdar zaceljene.

Včeraj so pohitele množice ljudstva na pokopališča obiskat mrtve. Ljubljansko mestno pokopališče se je spremenilo v cvetoč vrt z belimi stezicami. Skoraj ni bilo pokojnika, ki ga ne bi obiskal kdo izmed domačih, prijateljev ali znancev. Najgloblje pa pretresejo čustva našega človeka grobovi talcev. Na tem grobišču, ki se razprostira na koncu mestnega pokopališča, se je zbrala popoldne ob treh množica ljubljanskih prebivalcev, ki je sklonjenih glav poslušala komemorativni govor predsednika IO MLO Jake Avšiča, ki je s prisrčnimi besedami povedal tisto, kar živo občuti slovenski človek na tem nikdar pozabljenem kraju. Po njegovem govoru sta zadoneli po širnem pokopališču žalostinki »Vigred se povrne« in »Gozdič je že zelen«.

Po žalni svečanosti na pokopališču so odšli predstavniki Mestnega odbora Zveze borcev NOV in drugih množičnih organizacij še v Gramozno jamo, kamor je v letih osvobodilnega boja vodila fašistična soldateska naše najiskrenejše domoljube — v smrt. Tam so položili vence. Na enem izmed njih je bilo zapisano: »Vaše žrtve so naš vzor!« Da, vaša mučeniška smrt nam je vodnica in vzor, kako iskreno in neomajno se je treba boriti za domovino, kadar je v nevarnosti, da bi jo kdo zasužnjil.

Več pozornosti vzdrževanju cest

V radgonskem okraju so precej slabe državne, okrajne in predvsem krajevne ceste, v čemer je eden osnovnih vzrokov, da organi, ki jim je bilo vzdrževanje cest poverjeno, niso delali dovolj in niso skrbeli, da bi se to smotrno izvajalo. Tako so mnogi cestarji — državni in okrajni uslužbenci — delo na cestah zanemarjali. Znano je, da se za naše ceste potroši precej sredstev, o kakšni večji skrbi nadzorstvenih organov ali okrajne uprave cest pa ne moremo trditi. Spričo tega se ne smemo čuditi, da so ceste v okolici Vidma, Crkvenjaka, Ščavniške doline, Velke in deloma Apaške kotline slabe. Obcestni jarki niso čiščeni in ceste so jamaste. Medtem ko nekateri cestarji vzdržujejo 4 km cestišča, zaposlujejo zopet druge na predolgih progah razdrapanih cest — tudi do 8 km. Takšnih primerov neurejenosti je več in bi bilo potrebno razporeditve reorganizirati. Skrajno slabe so krajevne ceste, ki so jim doslej KLO posvečali premalo skrbi. Po preureditvi reorganizacije upravno-teritorialnih enot in formiranja občin, bo tudi to odpadlo in bodo postale mnogo večje možnosti za komunalno dejavnost.

ŠPORT

Joe Louis po porazu

Chicago, 31. okt. Atletska komisija države Illinois je sporočila, da bo prepovedala Joe Louisu ponoven nastop, če bi se odločil za še nadaljnja srečanja. Predsednik te komisije Joe Triner je izjavil, da mu bo dovoljenje odklonjeno v njegovo lastno korist. Dodal je, da Joe Louis ne sme več iskati priložnosti, da bi bil poškodovan.

Truman Gibson, Louisov odvetnik in tajnik mednarodnega boksarskega kluba, je rekel, da misli, da bivši svetovni prvak ne bo več poskušal znova osvojiti tega naslova. Sodeč po tem, kar mi je rekel (Joe), sem skoraj prepričan, da nima načrtov za bodoča srečanja. Dodal pa je, da mu Louis sporočil, kakšni so njegovi bodoči načrti ko se bo vrnil s svoje turneje po Japonski.

Katere finaliste je dal somborski turnir

Polfinalni turnir za državno prvenstvo je končan. V finale se je plasirala prva šestorica dr. Trifunović, Ivkov, Longer, Bertok, Janošević in Kozomara. Vsi udeleženci so si pridobili direktni vstop na republiška prvenstva. Nihče od prvokategornikov ni izpolnil normo za mojstrskega kandidata. Temu naslovu pa je bil najbližji mladinec Bajec iz Ljubljane, saj mu je manjkala samo ena točka. Vsi prvokategorniki so potrdili svojo kategorijo.

Prvenstvo Brazilije

Na prvenstvu Brazilije je med 18 udeleženci zmagal E Germann s 15 točkami. Slede: Gentil in Mangini 13½, Freitas 12½, Carvalho 11, Adail 10 itd.

Sprejmemo večje število gozdnih delavcev

Kurivo, Ljubljana,

Masarykova cesta 15/II.

OBVESTILO.

Z odločbo G. N. O. Rovinj je osnovano novo Gradsko trgovačko poduzeće Rovinj. Tekoči račun št. 692003 Narodna banka, Rovinj. — Telefon 21. OZH 21

Preberite tudi tole:

Kaj bo jutri, pojutrišnjem in v ponedeljek?

Sobota 3. novembra: Valentin.
Nedelja 4. novembra: Drago.
Ponedeljek 5. novembra: Savina.

3. novembra 1943 so partizani na cesti Vače—Litija napadli orožniško patruljo in ubili dva orožnika, enega pa nevarno ranili; je XVIII. SNOUB Bazoviška zažgala pri Begunjah oklopni avto ter pobila in ranila 50 Nemcev; je bilo v bojih pri Novem mestu ubitih 50 Nemcev.

1944 je začel sovražnik znova napadati osvobojeno ozemlje okrog Trnovega; v srditih bojih je imel hude izgube.

1822 je bil rojen beloruski ljudski pesnik Jakob Kolar.

1905 je umrl znameniti ruski biolog in naravoslovec Ivan Sečenov.

4. novembra 1942 so sile NOV in POJ osvobodile Bihač in 32 okoliških vasi, štajerski partizani pa so napadli sovražno postojanko v Krašnji.

1943 sta imela V. SNOUB Ivana Cankarja in X. SNOUB Ljubljanska srdite boje na Ilovi gori, v bojih pri Novem mestu pa je bilo ubitih 50 Nemcev.

1944 je zavezniško letalstvo opoldne napadlo okupatorjevi postojanki Kočevje in Ribnico ter mitraljiralo železniške transporte na progi Kočevje—Ribnica.

5. novembra 1943 je 2. četa I. bataljona Kosovelove brigade na cesti Senožeče—Razdrto—Štorje napadla tri nemške avtomobile in pobila 14 Nemcev, v Metliko pa je prišlo 130 domobrancev in 50 Nemcev, da bi ustanovili postojanko.

1944 so zavezniška letala v zgodnjih jutranjih urah napadla glavni stan koroškega Gestapa; v Starem trgu pri Cerknici so odprli nižjo realno gimnazijo.

1688 slavna revolucija v Angliji, zmaga angleškega parlamentarizma nad kraljevim absolutizmom.

1910 se je rodil pesnik češke romantike Karel Hynek Macha.

•

Društvo slovenskih književnikov obvešča člane in kandidate, da bo 16. novembra ob 20 v društvenih prostorih v Wolfovi ulici 1 VII. redni letni občni zbor z dnevnim redom: poročilo upravnega odbora, volitve, razno. — Odbor. 17-n

V nedeljo 4. nov. 1951 ob 10. uri dopoldne bo ustanovni občni zbor ljubljanskega rodu tabornikov v domu SKUD »Ivan Rob«, Hrenova ulica. Vabljeni člani in prijatelji.

•

DRAMA LJUBLJANA

Sobota 3. nov. ob 20.: Beaumarchais: Seviljski brivec. Red A.

Nedelja 4 nov. ob 14.30: Beaumarchais: Seviljski brivec. Izven. Ob 20.: Lope de Vega: Fuenteovejuna. Izven.

Ponedeljek, 5. nov., ob 20: L. N. Tolstoj: Moč teme. — Premiera.

OPERA LJUBLJANA

Sobota, 3. nov., ob 20: Mozart: Don Juan. Gostujeta Valerija Heybalova in Anton Dermota. Izven.

Nedelja, 4. nov. ob 15.: Lindpaintner: Danina. — Balet. Izven.

Predprodaja vstopnic za sobotno uprizoritev Don Juana bo danes od 10.30 do 12.30.

Nedeljska popoldanska predstava baleta »Danina« je zlasti primerna za otroke — na kar posebej opozarjamo.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA — MESTNI DOM

Sobota 3. nov. ob 20.: Sofoklej: Kralj Edip. — Premiera. Red premierski.

Nedelja 4. nov. ob 20.: Sofoklej: Kralj Edip. — Izven.

Predprodaja vstopnic od petka dalje od 10.—12 in od 15.—17 ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni v Mestnem domu. Ker se je v abonmaju oddalo le določeno število sedežev so vstopnice vseh vrst še na razpolago.

GLEDALIŠČE »IVAN CANKAR« LJUBLJANA-MOSTE

Nedelja 4. nov. ob 20.: Jaša Zvan: »Razpotja ljubezni«, drama v treh dejanjih. Premierska predstava. Otvoritev sezone 1951/52. Režira avtor. 21-n

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota 3 nov. ob 19.30: M. Labich: »Florentinski slamnik«.

Nedelja 4. nov. ob 15.: M. Labich: »Florentinski slamnik«. 18-n

KOMORNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
(Dvorana Zveze sindikatov, Miklošičeva)

Sobota 3. nov. ob 20.: Feldman: »Iz mraka«. (Otvoritev gledališča.

Nedelja 4. nov. ob 20.: Benedetti: »Dva ducata rdečih vrtnic«. Premiera.

Predprodaja v petek in soboto od 10. do 12. in od 16. do 18., v nedeljo od 10. do 12. in eno uro pred predstavo. 1050-n

Na filmskem platnu prikazujejo

LJUBLJANA — UNION: angl. barvani film: »Sinja laguna«. Kratki film: »Pomlad v gorskem lovišču«. Predstave ob 16., 18.30 in 21.

MOSKVA: angleški film: »Zadeva Winslou«. Kratki film: Filmske nov. 43. Predstave ob 16., 18.30 in 21. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 15. ure dalje.

SLOGA: francoski film: »Praznik«. Kratki film: »Pod svobodnim nebom«. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 15 ure dalje.

TRIGLAV: amer. film: »Morski volk«. Filmske nov. 40.

ŠIŠKA: ameriški film: »Sestri iz Bostona«. Kratki film: »Znanost in tehnika«.

LITOSTROJ: amer. film: »Draga Ruth«. Mes. JA 27. Predstava ob 20.

VEVČE: francoski film: »Clochmerle«. Kratki film: »Kulturno življenje narodne republike Makedonije«.

CELJE — METROPOL: ameriški film: »Naš Vili je junak«. Filmske nov. 39.

DOM: ameriški film: »Brzojav na zapad«. Kratki film: »Pozdrav Titu«.

KRANJ — SVOBODA: francoski film: »Mi otroci«. Kratki film: »Zadar«.

DOMŽALE: ameriški film: »Gentleman Jim«. Kratki film: »Iz tehnike filma«.

KAMNIK: amer. film: »Dedinja«. Filmske novosti 27.

ZADOBROVA: angleški film: »Hamlet«. Kratki film: »Kulturno življenje narodne republike Makedonije«.

RADOVLJICA: ameriški film: »Ples na vodi«. Tednik.

BLED: ameriški film: »Straža na Renu«. Filmske nov. 34.

JESENICE: ameriški film: »Mildred Pierce«. Filmske nov. 35.

VRHNIKA: italijanski film: »Seviljski brivec«. Mesečnik JA 25.

TRBOVLJE: ameriški film: »Tarzan v New Yorku«. Kratki film: »Borba s strmino«.

HRASTNIK: angleški film: »Rdeči čeveljčki«. Filmske nov. 30.

MURSKA SOBOTA: francoski film: »Človek človeku«. Kratki film: »Zaradi onega zjutraj«.

ROGAŠKA SLATINA: angleški film: »Ljubavna zgodba«. Filmske nov. 25.

PTUJ: ameriški film: »Major in frklja«. Obzornik 50.

NOVO MESTO: francoski film: »Človek človeku«. Filmske nov. 36.

IDRIJA: angleški film: »Daj nam danes«. Mes. JA 21.

ILIRSKA BISTRICA: angleški film: »Sarabanda«. Kratki film: »Svet ob Soči«.

KOČEVJE: angleški film: »Ne zapusti me«. Srbski mes. 32.

SLOVENSKA BISTRICA: avstrijski film: »Eroica«. Filmske nov. 37.

ŠOŠTANJ: francoski film: »Nesrečniki« I. del. Filmske nov. 32.

GUŠTANJ: italijanski film: »Rigoletto«. Mes. JA 26.

MEDVODE: angleški film: »Blanche Fury«. Kratki film: »Oceanografski institut«.

SLATINA RADENCI: francoski film: »Kavarna v pristanišču«. Film. nov. 32.

TRŽIČ: ameriški film: »Sestri iz Bostona«. Kratki film: »Titova operacija«.

SEŽANA: ameriški film: »Ljubavna pesem«. Filmske nov. 37.

BREŽICE: italijanski film: »Tragičen lov«. Tednik.

KRŠKO: italijanski film: »Seviljski brivec«. Tednik.

Kaj bomo slišali v radio

SPORED ZA SOBOTO

Poročila ob 5.40, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00. Pregled tržnih cen ob 12.40. 5.30—7.30 Glasba za dobro jutro — vmes ob 5.50—6.00 Jutranja telovadba in objava dnevnega sporeda. 7.00—7.10 Pregled jugoslovanska tiska, radijski koledar in poročilo trgovinske agencije. 12.00 Poje tenorist Giovanni Malipiero, sopranistka Maria Pedrini in baritonist Tito Gobi. 12.45 Zabavna glasba, vmes objave. 13.00 Naši priljubljeni ansambli vam bodo peli in igrali (pester spored slovenskih narodnih pesmi). 14.00 Dr. Franc Čelešnik: Preprečevanje zobne gnilobe pri mladini (ponovitev). 14.15 Melodije iz Španije. 15.10 Zabavna glasba, vmes objave. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.00 Iz zakladnice Josefa Haydna. 17.10 Nekaj operetnih potpourrijev. 17.30 Tedenska kulturna kronika. 17.40 Nekaj odlomkov iz oper, prirejenih za solo instrumente. 18.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta. 18.20 Narodne pesmi poje Komorni zbor Radia Ljubljana pod vodstvom Milka Škoberneta (Prenos v Zagreb). 18.40 Dve francoski orkestralni skladbi. 19.00 Pred tednom tehnike. 19.15 Poje kvartet bratov Mills. 19.40 Zabavna glasba, vmes objave. 20.00 Veseli večer (Prenos iz Maribora). 20.40 Pisan venček veselih zvokov. 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana. 22.15 Za ples in razvedrilo (na valovih 202.1 in 212.4 m). Oddaje za inozemstvo Radia Jugoslavija na valu 327.1 m: 22.15 Oddaja v nemščini. 22.30—22.45 Oddaja v italijanščini. 22.45 Za ples in razvedrilo. 24.00 Zaključek oddaje.

Uradi in ustanove razglašajo

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM!

Združenje drž. gostinskih podjetij za OLO Grosuplje je prešlo v likvidacijo. Zaradi tega se pozivajo vsi upniki, da predlože svoje terjatve, dolžniki pa, da poravnajo svoje obveznosti najkasneje do 30. novembra 1951, ker bodo po tem roku prisilno izterjani. Likvidator. 16-a

OBVESTILO

Obveščamo vse svojce, soborce in aktiviste iz NOV ter ostalo ljudstvo, da bo 11. novembra ob 14. odkritje spominske plošče Narodnemu heroju Marušiču Darku-Blažu. Odkritje plošče bo v Spodnjem Lokovcu, okraj Gorica, na kraju, kjer je bil od sovražnika smrtno zadet leta 1944 vsem poznan in priljubljen borec ter aktivist. Prav vse vabimo, da se te svečanosti v velikem številu udeleže. — Pripravljalni odbor. 12-a

MALI OGLASI

TOVARNE IN PODJETJA! Dolgoletni trgovec, dobro vpeljan v tekstilni, železninski, tivilski in kemični stroki, sprejme mesto potnika, prodajalca, zastopnika ali nakupovalca za Srbijo, Makedonijo in Vojvodino s sedežem v Beogradu podjetij navedenih strok, ki imajo potrebno oblastveno dovoljenje ali si ga morejo priskrbeti, da imajo potnike. Plača po uredbi ali dogovoru. Ponudbe poslati: Sava Sarić, Beograd, Ulica Dobračina 12. 10935-1

IŠČEM SLUŽBO snažilke, kurirke ali pomoč v kuhinji. Naslov v ogl. odd. 4-1

ŠTUDENTKA medicine išče sobo. Soboto in nedeljo odsotna. Ponudbe na ogl. odd. pod »Mirna«. 2-9

KLAVIRSKO HARMONIKO, Hohner, 80 basov, prodam ali zamenjam proti doplačilu za mali radio. Naslov v ogl. odd. 5-4

PES VOLČJAK, dober čuvaj, naprodaj. Mohar, Brejčeva ul. 8. 6-4

OTROŠKI GLOBOK VOZIČEK, stajico in košarico z vložkom, prodam, tudi na bone. Cankarjeva ul. 13, Kodeljevo. 9-4

V CENTRU MESTA oddam opremljeno sobo. Ponudbe poslati z navedbo poklica in mesečnim plačilom na ogl. odd. pod »Kabinet«. 11-9

ŽENSKO KOLO »Record«, dobro ohranjeno, z linamo, taško in ključem, prodam Bičevje 21/I., Dom slepih, Mirje, Ljubljana. 29-4

PES, nemški ovčar, zgoraj črn, spodaj rumen, svetlih oči, se je izgubil. Najditelj dobi nagrado. Naslov v ogl. odd. 25-10

POLOVICO SPALNICE prodam. Vprašati pri vratarju Ljudske pravice«. 24-4

DOBRO LOVSKO PUŠKO kupimo. Naslov: Makedonsko predstavništvo, Sv. Petra cesta 18 3324-5

ANGLEŠKO-SLOVENSKE, slovensko-angleške slovarje kupim. Naslov v ogl. odd. 23-5

ZDRAVNIK inozemec išče sobo čimprej. Ponudbe na ogl. odd. pod »Na kliniki«. 22-9

SKROMNO SOBO s posebnim vhodom oddam starejši osebi za pomoč v gospodinjstvu. Perhavec, Oražnova ul. 3, poleg tobačne tovarne. 19-9

OPREMLJENO SOBO išče mirno in pošteno dekle, skoraj ves dan odsotno. Ponudbe na ogl. odd. pod »Poštena«. 7-9

NAJDITELJA LISTNICE z dokumenti in 1800 din. prosim, da vrne vsaj vse dokumente na naslov: Elektrotehna, Kotnikova 12. Denar naj si obdrži za nagrado. 20-10

DNE 26. OKT. se je izgubila kopalna kad od Ljubljane preko Trojan do Hrastnika. Pošten najditelj naj proti nagradi javi naslov podružnici Slov. poročevalca Hrastnik. 10-10

Nov grob

Umrl je naš papa dr. JOSIP ČERIN, višji kapelnik v pokoju. Pogreb bo v petek 2. novembra 1951 ob 16.30 z Žal. — Žena Marija, sin dr. Josip, hčerki Nada Dirfler in Mila Capponi. — Ljubljana, dne 1. novembra 1951.

Zahvale

Vsem, ki ste našemu ljubemu očku **IVANU JAKOPIČU** v življenju in smrti kaj dobrega storili, molili zanj, darovali cvetje in ga v tako lepem številu spremili na njegov zadnji dom, izrekamo iskreno zahvalo. — Rodbina Jakopič. 15-a

Ukrepi pred uveljavljenjem novega finančnega sistema

Odlok o plačevanju prispevkov v dijaških domovih in drugih socialnih ustanovah

1. Z odlokom predsednika Sveta za ljudsko zdravje in socialno politiko številka 24 630 z dne 30 oktobra 1951 o finansiranju dijaških domov in drugih socialnih domov je predpisano, katere izdatke navedenih ustanov bo nosila država, katere pa bodo tiste ustanove krile z lastnimi dohodki (prispevkom staršev in skrbnikov, oziroma iz lastnega premoženja in donodkov gojencev v teh ustanovan, iz oporok in prostovoljnih prispevkov, iz prodanih pridelkov iz ekonomij itd.);

2. da bi se omogočilo redno finansiranje dijaških domov in drugih v tem odloku navedenih ustanov se bodo pobirali prispevki od staršev in skrbnikov oziroma iz lastnega premoženja in dohodkov gojencev teh ustanov za kritje tistih stroškov, ki jih v smislu omenjenega odloka predsednika Sveta za ljudsko zdravje in socialno politiko ne nosi država:

a) v celoti v gotovini, ali

b) delno v gotovini, delno pa v bonih za nakup industrijskega blaga z 80% popustom.

Kolikor se bodo določeni prispevki za kritje izdatkov, ki jih nosi država, plačevali delno v gotovini, delno pa v bonih za nakup industrijskega blaga z 80% popustom, se lahko plačuje v bonih največ 37% določenega prispevka.

Plačevanje določenega prispevka v gotovini ne more biti nižje od 43%, t. j. ne more biti nižje od procentualnega razmerja med določenim zneskom, ki se izplačuje v gotovini, in vrednostjo bonov za nakup industrijskega blaga z 80% popustom vsebovanih v stalni otroški dokladi (1300 : 1700)

Minister za finance FLRJ
Milentije Popović.

Finansiranje dijaških domov in drugih socialnih ustanov

1. Ob uveljavljenju Uredbe o otroških dokladah bo prevzela država v finansiranju dijaških domov in drugih socialnih ustanov:

a) investicijske izdatke,

b) osebne izdatke za vzgojiteljsko in zdravstveno osebje,

c) dodatke o uredbi o otroških dokladah, denarne doklade namesto bonov za prehrano in bonov za nakup industrijskega blaga z 80% popustom za celotno osebje naslednjih ustanov: domov za dijake gimnazij, domov za dijake industrijskih in drugih strokovnih šol, domov za dijake srednjih strokovnih šol, mešanih dijaških domov, domov za učence v gospodarstvu, domov za študente univerz in visokih šol, otroških zavetišč, sezonskih otroških zavetišč, otroških vrtcev sezonskih otroških vrtcev, zavetišč za šolske otroke in kombiniranih zavetišč za šolske otroke

Vse druge osebne in gmotne izdatke bodo navedene ustanove krile iz lastnih dohodkov (prispevkov staršev in skrbnikov oziroma iz lastnega premoženja in dohodkov gojencev teh ustanov, iz oporok in prostovoljnih prispevkov, od prodanih pridelkov z ekonomij itd.).

Za otroke, nastanjene v navedenih ustanovah, ki so brez obeh roditeljev in brez kakršnih koli sredstev za vzdrževanje in za katere ne prejemajo otroških doklad nosi stroške za vzdrževanje v celoti država.

2. V državnem proračunu bodo v celoti zagotovljena potrebna finančna sredstva za naslednje vrste socialnih ustanov za preskrbovanje otrok: otroška zavetišča, domovi za dojenčke in majhne otroke, domovi za otroke, ki še ne hodijo v šolo, domovi za vzgojo zapuščenih otrok, zavodi za slepe otroke, zavodi za gluhoneme otroke, zavodi za invalidne otroke, zavodi za duševno zaostale otroke in azili za duševno zaostale otroke

Potrebna finančna sredstva za finansiranje navedenih ustanov bodo zagotovljena v državnem proračunu s pogojem, da so se tudi do uveljavljenja tiste ustanove finansirale iz državnega proračuna.

Za vzdrževanje otrok v navedenih ustanovah bodo starši oziroma osebe, ki so jih po zakonu dolžni vzdrževati, plačevali prispevek. Višina tega prispevka bo določena po višini osebnih in gmotnih izdatkih tistih ustanov, izvzemši izdatke navedene v točki 1. a) do c) tega odloka, ki jih nosi država. Za otroke v teh ustanovah, ki so brez obeh roditeljev ter brez sredstev za vzdrževanje in za katere se ne prejema otroška doklada, se ne bo zahtevalo plačevanje prispevka.

Kolikor otrok nima staršev, ima pa kake druge dohodke (pokojnina, invalidnana itd.), se bodo plačevali prispevki iz teh dohodkov.

Za otroke staršev, ki zaradi bolezni ali revščine ne morejo v celoti plačevati prispevka za vzdrževanje otrok, se more prispevek pobirati tudi delno. To velja zlasti za otroke takih staršev, ki so v posebnih zavodih za vzgojo zapuščenih, telesno defektnih in zaostalih otrok. Dohodki, doseženi na račun vzdrževanja gojencev v navedenih ustanovah, se bodo vplačevali obvezno v proračun tistega organa državne oblasti.

3. V državnem proračunu bodo v celoti zagotovljena potrebna finančna sredstva za naslednje vrste socialnih ustanov za preskrbo odraslih, domov za stare in onemogle, domov za odrasle slepce, domov za vojaške vojne invalide in invalide dela, zavodov za vojne in mirnodobne invalide ter invalide dela in zavetišč za defektne odrasle.

Kolikor imajo gojenci teh ustanov dohodke (pokojnina, invalidnina itd.), se bo plačeval prispevek za njihovo vzdrževanje iz teh dohodkov in vplačeval obvezno v proračun tistega organa državne oblasti.

Podrobna navodila za izpolnjevanje tega odloka bodo izdana naknadno.

5. Določbe tega odloka se bodo uporabljale od 1. novembra 1951.

Minister, predsednik Sveta za ljudsko zdravje in socialno politiko
dr. Pavle Gregorič;
soglaša minister za finance vlade FLRJ
Milentije Popović.

Nove cene nekaterih uslug mestnih podjetij v Ljubljani

Mestni izvršilni odbor je določil nove cene nekaterim storitvam v svojih obratih in podjetjih.

Tako bodo od 1. novembra dalje računali v **kopališčih** za pršno kopel 30 din, za kadno 50 din, medtem ko bo veljala v kopališču SLON kadna kopel 50 din, parna pa 75 din.

V mestnih pralnicah bo stalo pranje perila 40 din za približno 1 kg, v **kemičnih čistilnicah** za 1 kg blaga 150 din, **v barvarnah** pa 250 din za 1 kg sukna ali tkanine.

Mestna plinarna bo računala kub. meter plina za gospodinjstvo 22 din, za industrijo pa 35 din.

Mestni vodovod bo računal 10 din za kub meter vode, uporabljene v gospodinjstvu, a 15 din za kub. meter za potrebe industrije.

Vstopnina **v zoološki vrt** v Ljubljani bo znašala od 1. novembra 10 din za odraslo osebo, za dijake in vojake pa 5 din. Za večje skupine ozir. šolske ekskurzije bo cena po dogovoru.

Tudi pogrebi bodo nekoliko dražji. Pogreb I. razreda bo stal 10.000 din, II. razreda 8000 din, III. razreda 6000 din, IV. razreda 4500 din in V. razr. 3500 din. Otroški pogreb bo veljal 1500 din.

Kakšni dokumenti so potrebni za uveljavljenje pravice do otroške doklade?

Vse osebe, ki imajo po uredbi o otroški dokladi (Uradni list FLRJ št. 48/51) pravico do stalne otroške doklade, morajo predložiti svojim izplačilnim blagajnam naslednje dokumente:

1. Izpis iz matične knjige o rojstvu.

2. Potrdilo pristojnega ljudskega odbora o tem, da koristnik doklade vzdržuje otroka. Kot dokaz o vzdrževanju otroka služi lahko tudi izjava koristnika doklade, če jo potrdi podjetje, urad ali ustanova ali sindikalna podružnica.

3. Potrdilo o imovinskem stanju in dohodkih iz 9. člena uredbe za koristnika doklade in za člane ožje družine in sicer:

a) Izjavo, da ne posedujejo zemlje, da ne opravljajo privatno nobene druge službe oz. da nima dohodka od imetka. To izjavo morata potrditi dve priči pred organom, ki odloča o uveljavljenju pravice na otroško doklado, ali pred ljudskim odborom.

b) Če posedujejo zemljo, opravljajo privatno kakšno drugo službo ali imajo kakšen drug dohodek — potrdilo od pristojnega ljudskega odbora o obsegu zemlje in znesku dohodka v smislu 10. točke navodila za izvajanje uredbe o otroških dokladah. Prav tako je treba predložiti dokaze o sestavu in številu članov gospodinjstva.

4. Potrdilo o šolanju oz. učenju za otroke, ki so starejši kakor 14 let.

5. Potrdilo stalne zdravniške komisije o delovni nesposobnosti za otroke, ki so starejši kakor 14 let, v kolikor se ti otroci redno ne šolajo ali uče.

6. Potrdilo o posvojitvi za posvojene otroke.

7. Potrdilo o tem, da je oče priznal nezakonskega otroka za svojega (zadošča izjava pri matičarju), oziroma razsodba sodišča, če je bilo očetovstvo sporno.

NOVE CENE KRUHA, MOKE IN TESTENIN

Po sporočilu Urada za cene pri Glavni upravi za trgovino in preskrbo LR Slovenije veljajo od 1. novembra letos za kruh, razne vrste moke in testenine naslednje cene:

Kruh iz pšenične moke 90 % meljave	32 do 33.— din
Kruh iz pšenične moke 80 % meljave	48 do 50.— din
Pšenična moka 90 %	36 do 38.— din
Pšenična moka 80 %	54 do 56.— din
Pšenična moka OG	85 do 88.— din
Pšenični zdrob	85 do 88.— din
Koruzna moka 90% brez odvzema 10 % zdroba	27.— din
Koruzna moka 90% manj 10 % zdroba	26.— din
Koruzni zdrob	32.— din
Ržena moka 86 %	32.— din
Ržena moka 76 %	34.— din
Testenine 80 %	75.— din
Testenine OG	100.— din

Pri kruhu in pšenični moki, kjer so določene najvišje in najnišje cene, se uporabljajo nižje cene v krajih, ki so bližji preskrbovalnim središčem odnosno skladiščem in imajo zaradi tega manjše prevozne stroške, najvišje cene pa v krajih, kjer so prevozni stroški mnogo višji.

Odlok o finansiranju otroških ustanov

Za izvedbo ukrepov, ki so potrebni za postopni prehod na novi finančni sistem, izdaja ministrstvo za finance FLRJ v soglasju s predsednikom Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko vlade FLR Jugoslavije naslednjo rešitev:

Razen izdatkov, določenih v točki 1 a) do c) odloka Sveta za ljudsko zdravje in socialno skrbstvo vlade FLRJ št. 24630 z dne 30. oktobra 1951, bo država nosila tudi operativne materialne izdatke za naslednje vrste socialnih ustanov:

a) otroških jasli,

b) otroških vrtcev in

c) dnevnih zavetišč za šolske otroke.

S tem se dopolnjuje odlok Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko vlade FLRJ št. 24.630-50.

Minister za finance FLRJ Milentije Popović

povič l. r.

Soglaša — minister predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko vlade FLRJ dr. Pavle Gregorič.

Opozorilo prejemnikom vojaških vojnih invalidnin

Zaradi priznanja dodatka za otroke po novih predpisih pozivamo vse osebne vojaške invalide od I. do VII. skupine (od 50 do 100% pridobitne nesposobnosti) in uživalce družinskih invalidnin to je vojne vdove z otroki in vojne sirote (ne pa uživalce roditeljskih invalidnin, to je matere in očete ter dede in babice padlih ali umrlih borcev), ki ne uživajo pokojnine ali invalidnine po Zakonu o socialnem zavarovanju, da nemudoma predložijo tuk Invalidski upravi, Ljubljana, Stari trg št 34 poštni predal 191 naslednje listine:

1. Za otroke, starejše od 14 let, potrdilo o šolanju, izdanem od pristojnega šolskega vodstva ali potrdilo podjetja, da je učenec v gospodarstvu (vajenec);

2. zaposleni vojaški invalidi od I. do VII skupine (od 50 do 100% pridobitne nesposobnosti) in vojne vdove, ki so dosedaj prejemali dodatek za otroke pri plači, a se jim bo ta dodatek po novih predpisih izplačeval pri vojaški invalidnini, potrdilo delodajalca, za katere otroke so dosedaj prejemali dodatek za otroke, katere je navesti imenoma z rojstnimi podatki in kdaj jim je bil ustavljen dodatek za otroke pri plači. Navesti je treba, ali se je izplačal za november 1951 še dodatek po 175 din ali 1300 din, oziroma jim je že bil dodatek popolnoma ukinjen z 3. okt. 1951;

3 potrdilo pristojnih davčnih organov o višini davčne osnove za 1950. leto na dohodek od kmečkega gospodarstva, v katerem živi upravičenec;

4. kdor za 1950. leto ni imel davčnega predpisa pa izjavo, da nima sam, niti družinski član, s katerim živi v skupnem gospodarstvu za leto 1950 davčnega predpisa od dohodkov iz kmetijstva in za katero resničnost jamči materialno in kazensko;

5. oni, ki imajo predpisan davek na dohodek od kmečkega gospodarstva, še potrdilo o številu članov družinske skupnosti, katere je navesti imenoma z označbo zaposlitve, višine mesečnih dohodkov in sorodstvenega razmerja do upravičenca;

6. izjavo, da zakonski drug (mož ali žena) ni v delovnem odnosu, oziroma od 1. nov. 1951 dalje ne prejema pri plači oziroma pokojnini dodatek za otroke, za katere se uveljavlja ta pravica pri invalidnini.

Potrdila o davčni osnovi in številu članov družinske skupnosti ni treba predložiti tistim upravičencem, kateri so letos izpolnili letno priglasnico za l. 1951.

Opozarjamo da teh potrdil ni treba predložiti tistim invalidskim upravičencem, ki prejemajo poleg vojaške invalidnine še pokojnino ali invalidnino po Zakonu o socialnem zavarovanju, katerim se ta dodatek ne bo priznal pri vojaški invalidnini, ampak pri prejemkih iz socialnega zavarovanja.

Ta potrdila pa so dolžni predložiti zaposleni invalidski upravičenci ne glede na to, kje so zaposleni, katerim se bo dodatek za otroke izplačal pri vojaški invalidnini in ne pri plači, razen vojaških invalidov VIII., IX. in X. skupine (od 20 do 40% pridobitne nesposobnosti), kateri bodo prejemali dodatek za otroke še nadalje pri plači in jim za to zahtevanih potrdil ni treba predlagati.

Za vsako potrdilo je v zgornjii desni kot vpisati številko likvidacijskega lista (ta je vpisana v izplačilni knjižici v levem spodnjem kotu pri zadnjem obračunu invalidnine), katero je napisati točno in v celoti, tudi kar je v ulomku

Novi zneski dodatka za otroke se bodo vsem invalidskim upravičencem izplačali za november 1951 po čeku po prejemu zahtevanih potrdil.

Ta potrdila naj invalidski upravičenci pošljejo na Invalidsko upravo Sveta za socialno skrbstvo in ljudsko zdravstvo LRS, Ljubljana, Stari trg št. 34, poštni predal št. 191 in v levi spodnji kot kuverte napišejo »Dodatek za otroke«.

Pozivajo se vsi vojaški invalidi od VIII. do X skupine (od 20 do 40% pridobitne nesposobnosti) kateri so dosedaj prejemali dodatek za otroke po 175 din, da pošljejo invalidsko izplačilno knjižico Invalidski upravi v popravek. Po novih predpisih namreč invalidom od VIII. do X. skupine dosedanji dodatek v znesku 175 din za otroke ne pripada več in se jim bo zato črtal v izplačilni knjižici

Invalidska uprava
Svet za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo LRS Ljubljana.

RAZNASALKE

takoj sprejme uprava Ljubljanskega dnevnika.

Črnci kot filmski igralci

Z novimi filmi iz Afrike je tesno povezano ime črnca iz Nigerije Jamesa Otigbaha, ki se mudi zdaj v Londonu, da bi si pridobil več izkušenj v proizvodnji dokumentarnih filmov pod okriljem UNESCO. Nedavno je govoril v angleškem radiu o filmu »Usmiljeni samaritan«, ki ga je snemal v vasi Annum blizu Accrae na Zlati obali.

»Brž ko smo prispeli v Annum«, je rekel Otigbah, »sem odšel k ondotnemu učitelju in ga prosil, naj me predstavi domačemu poglavarju. Le-ta je bil navdušen za naš načrt in takoj je povabil duhovnika, vedeževalca, da bi z daritvijo priklical pomoč bogov. Duhovnik je dvignil čašo gina, poklical duhove umrlih in bogove zemlje, potem pa je izlil nekaj kapelj na tla. Ko je bila ta ceremonija končana, je nastopil vaški glasnik z gongom in pojasnil črncem namen našega prihoda. Iznenada so hoteli vsi črnci nastopiti v filmu. Izbral sem tri igralce za glavne vloge in jim določil po pet šilingov dnevne nagrade. Drugi so bili pripravljeni nastopati brezplačno. Presenetilo me je, da sa se tako hitro vživeli v svoje vloge, čeprav še nihče ni bil v kinematografu. Zadostovalo je, da sem rekel: »napravi žalosten obraz«, ali »napravi jezen obraz«, in črnci so natanko zadeli mojo željo. Včasih, ko sem hotel pojasniti, kako naj kaj napravi, sem moral govoriti v parabolah, ki jih pozna vsa Afrika. V paraboli o želvi sem n. pr. rekel: »Vedi se kakor želva, ko beži pred nevarnostjo«. Črnec je takoj razumel, za kaj gre, hoditi je začel zelo tiho in previdno, kakor želvac.

Najvišja gora severnoameriškega kontinenta je 6178 metrov visoki Mount Mckinky na Aljaski

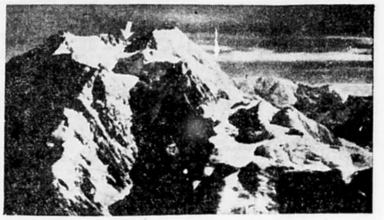

V naravoslovnem muzeju v Bostonu izdelujejo popolni kartografski posnetek Mount Mc Kinleya, ki je visok po najnovejših podatkih 6178 m in je torej najvišja gora severnoameriškega kontinenta. Gradivo za dokaj naporno delo je dal na razpolago ravnatelj naravoslovnega muzeja Bradford Washburn. S sedmimi spremljevalci je Washburn nedavno kot prvi preplezal na vrh Mount Mc Kinleya od vzhodne strani. Plezalna tura je trajala pet dni. Vso novo plezalno pot so izmerili in fotografirali.

Na vrh Mount Mc Kinleya na Aljaski je preplezalo v 50 letih samo šest plezalnih navez. Washburn je bil že dvakrat na vrhu. Na plezalno turo z vzhodne strani je mislil že 15 let. Zdela se mu je lažja, kakor pa je v resnici. Do višine 5.400 m nimajo izvežbani plezalci posebnih težav. Pač pa je zelo naporno plezanje v steni zadnjega pol kilometra.

Novi podatki o dvanajstem Jupitrovem spremljevalcu

Novo nebesno telo je težko opaziti, njegove svetlobe s prostim očesom ne vidimo

V sredo, 10. oktobra, smo poročali, da je zvezdoslovec dr. Nicholson najbrž odkril dvanajstega Jupitrovega spremljevalca. Dr. Set Nicholson je zvezdoslovec na zvezdarnah Mount Wilson in Palomar. Odkril je že tri izmed enajstih doslej znanih Jupitrovih spremljevalcev in zdaj pravi, da

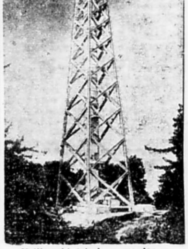

Velikanski teleskop zvezdarne v Mount Wilsonu

je odkril najbrž še četrtega ali po vrsti dvanajstega.

Novo nebesno telo je opazil 29. sept. ob štirih zjutraj na fotografski plošči, ki jo je eksponiral iste noči na teleskopu s premerom 253 cm. Razen tega je fotografiral novo nebesno telo že trikrat s teleskopom s premerom 151,8 cm in znova na teleskopu s premerom 253 cm.

»Ugotovil sem, da se giblje novo nebesno telo skupaj z Jupitrom,« je izjavil dr. Nicholson. »Za zdaj še ne moremo biti trdno prepričani, da gre res za Jupitrovega spremljevalca, bilo pa bi čudno, če bi bilo drugače. Novo nebesno telo pa nikakor ni astroid.«

Da bi to ugotovili, bodo potrebni zamotani računi, ki bodo končani čez mesec dni. Dr. Nicholson je dalje izjavil, da ima novo nebesno telo neznaten premer 27.810 m, približno kakor satelita X in XI., ki ju je odkril leta 1938 s teleskopom s premerom 253 cm. Novo nebesno telo je težko opaziti in njegove svetlobe s prostim očesom ne vidimo.

Jupiter, največji planet v sončnem sistemu, je zdaj najbliže zemlji. To je najsvetlejše telo na nočnem nebu, dokler se ob štirih zjutraj ne prikaže na vzhodu Venera. Jupiter je okrog 1300-krat večji od Zemlje, njegova gmota pa je samo 318 večja od zemeljske, ker je njena gostota manjša od gostote zemeljske gmote. Od zvezdarn na Mount Wilsonu in Palomaru, ki ju upravlja skupaj s Carnegijevim institutom v Washingtonu Kalifornijski tehnološki institut, si obetajo zvezdoslovci še mnogo uspehov.

Če se bo pokazalo, da je novo nebesno telo res Jupitrov spremljevalec, bo dr. Nicholson glede odkrivanja satelitov tega planeta izenačen z Galileijem. Galilei je namreč odkril leta 1610 prve štiri Jupitrove spremljevalce z daljnogledom s premerom 5,6 cm. Ne smemo pozabljati, da se premeri teh satelitov gibljejo od 3.708 km do 5.932 km. Dr. Nicholson, ki je dobil že mnogo priznanj za svoje delo na znanstvenem področju, dela od leta 1915 v zvezdarni na Mount Wilsonu. Njegovo znanstveno zanimanje je posvečeno proučevanju sončnih peg in drugih pojavov na Soncu ter njihovemu morebitnemu vplivu na zemeljski magnetizem. Devetega Jupitrovega spremljevalca je odkril leta 1914 iz zvezdarne Lick.

Nove tarife za radio

Predsednik zveznega sveta za promet in zveze je v sporazumu s finančnim ministrom izdal odločbo o tarifi za radijsko naročnino, ki velja za vso državo. Radijska naročnina za prejemnik z elektronkami znaša na leto 3000 din (mesečno 250 din), za prejemnik brez elektronk (detektor) na leto 240 din, za vsak zvočnik pa 480 din. Radijske prodajalne in delavnice za popravilo radijskih aparatov plačajo na leto 7200 din. Nova odločba velja od 1. novembra t. l.

NAŠE NAROČNIKE

v Mariboru obveščamo, da bomo od 3. t. m. dalje dostavljali naš dnevnik na dom v jutranjih urah. Nova naročila sprejema podružnica »Ljubljanskega dnevnika« v Mariboru, Koroška štev. 1.

UPRAVA
»LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA«

Omejitve v potniškem prometu

Pričenši z 1. nov. t. l se ukinejo naslednji vlaki s prevozom potnikov: Lokalni brzovlak Ljubljana—Beograd z odhodom iz Ljubljane ob 21,05 ter na nasprotni smeri lokalni brzovlak s prihodom v Ljubljano ob 9.15. S tem dnem preneha pri mednarodnem brzovlaku z odhodom iz Ljubljane 20,55 proti Beogradu ter v nasprotni smeri pri mednarodnem brzovlaku s prihodom v Ljubljano ob 9, uri rezerviranje sedežev s sedežnimi kartami.

Pričenši z 2 nov. t. l se ukinejo naslednji vlaki s prevozom potnikov: Na progi Ljubljana—Zidani most se ukineta vlaka z odhodom iz Ljubljane ob 5,00 ozir. ob 13.35 ter s prihodom v Zidani most ob 6,51 ozir 15.30 v obratni smeri vlaka z odhodom iz Zidanega mosta ob 6,12 ozir. 15.25 ter s prihodom v Ljubljano ob 8,10 ozir. 17.20. Na progi Zidani most—Zagreb vlak z odhodom iz Zidanega mosta ob 21.20 in prihodom v Zagreb ob 23,25 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Zagreba ob 23,45 in prihodom v Zidani most ob 2,03.

Na progi Grobelno—Mestinje vlak z odhodom iz Grobelna ob 15,18 in prihodom v Mestinje ob 15,50 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Mestinja ob 16,00 in prihodom v Grobelno ob 16.35.

Na progi Maribor—Prevalje vlak z odhodom iz Maribora ob 9,40 in prihodom v Prevalje ob 12,02 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Prevalj ob 10,35 in prihodom v Maribor ob 12,45.

Na progi Maribor—Čakovec vlak z odhodom iz Maribora ob 9,50 in prihodom v Čakovec ob 12,41 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Čakovca ob 19,50 in prihodom v Maribor ob 22.45.

Na progi Ormož—Murska Sobota vlak z odhodom iz Ormoža ob 12,26 in prihodom v Mursko Soboto ob 14,00 ter v obratni smeri vlak z odhodom iz Murske Sobote ob 18,30 in prihodom v Ormož ob 20,13.

Na progi Ljubljana—Kamnik vlak z odhodom iz Kamnika ob 8,18 in prihodom v Ljubljano ob 9,15 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Ljubljane ob 10,50 in prihodom v Kamnik ob 11.48.

Na progi Ljubljana—Jesenice vlak z odhodom iz Ljubljane ob 12,00 ter prihodom na Jesenice ob 14,25

Na progi Jesenice— Kranj vlak z odhodom iz Jesenic ob 6,45 in s prihodom v Kranj ob 7.50

Na progi Ljubljana—Jesenice—Sv. Lucija Tolmin vlak z odhodom iz Ljubljane ob 0,15 ter s prihodom v Sv. Lucijo Tolmin ob 4,37.

Na progi Sv Lucija—Tolmin—Gorica vlak z odhodom iz Sv. Lucije Tolmin ob 0,13 in prihodom v Gorico 1.11.

Na progi Gorica—Jesenice vlak z odhodom iz Gorice ob 12.14 in prihodom v Jesenice ob 14.30.

Na progi Divača—Pula vlak z odhodom iz Divače ob 15.20 in prihodom v Pulo ob 19.15 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Pule ob 23,00 ter s prihodom v Divačo ob 2.55

Na progi Avče—Gorica vlak z odhodom iz Avč ob 5.49 in prihodom v Gorico ob 6,33

Z istim dnem se pa uvedejo zopet dnevno sledeči potniški vlaki: Na progi Ljubljana—Gorica vlak z odhodom iz Ljubljane ob 14.40 in prihodom v Gorico ob 20.48.

Na progi Ljubljana—Zidani most vlak z odhodom iz Ljubljane ob 8,55 in prihodom v Zidani most ob 10.47 ter v nasprotni smeri vlak z odhodom iz Zidanega mosta ob 11,20 in prihodom v Ljubljano ob 13.25.

Na progi Ljubljana—Tržič vlak z odhodom iz Ljubljane ob 12,40 in prihodom v Tržič ob 14,50 ter na progi Tržič—Kranj vlak z odhodom iz Tržiča ob 15,05 in s prihodom v Kranj ob 15,34.

Na progi Ljubljana—Kranj vlak z odhodom iz Ljubljane ob 10,55 in s prihodom v Kranj ob 11,55, z direktnim priključkom na vlak, ki odhaja iz Kranja proti Jesenicam ob 12,02

Na progi Gorica—Jesenice vlak z odhodom iz Gorice ob 6.43 in prihodom v Jesenice ob 10,00

Direkcija železnic Ljubljana

...lastnik Osvobodilna fronta Slovenije. — Direktor Lev Modic. — Odgovorni urednik Ivan Sinkovec. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca. — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Knafljeva ul. 5, poštni predal 271, tel. 55-22 do 55-25. — Mesečna naročnina 120 din. — Inseratni oddelek: Selenburgova ulica 4. telefon štev 18-96 — Tekoči račun NB 601-90321-6

TAJNOSTI DRUGE SVETOVNE VOJNE

R. CARTIER

67

Tako je govoril prav tisti Jodl, ki je hotel sodnikom v Nürnbergu dokazati, da je bil tedaj v nemilosti in da je bilo njegovo zaupanje v pravilnost Hitlerjevih načrtov omajano...

Na Finskem so imeli takrat 176.000 mož, na Norveškem pa 380.000 v 13 divizijah in približno 1000 topov večjega kalibra. Na Danskem so imeli samo 106.500 mož.

Na zahodu so Nemci računali z napadom. »Obala,« je rečeno v beležkah generalštaba, »je povsod prikladna za izkrcavanje, a mreža cestnih in železniških zvez bi omogočila sovražniku hitro prodiranje.

Hitro in nevarno!

»Prodor naše atlantske obrambe bi odprl sovražniku vrata v Belgijo, Holandsko, Severno Francijo in v industrijska področja Zahodne Nemčije. To bi bilo za nas usodno.

Celo delen uspeh, denimo oporišče, bi bil za nas resna nevarnost. Zato je treba odbiti in uničiti sovražnika, preden bi dosegel obmorski pas.«

V ta namen so Nemci zgradili atlantski obrambni zid. »Nemogoče je,« je rečeno v zapisniku generalštaba, »utrditi obalo v dolžini 2000 kilometrov s pasom enako globokih utrdb.«

Za atlantski zid so porabili Nemci 5,300.000 kubikov betona; 8449 položajev je bilo stalno zasedenih; tu je bilo 2692 topov kalibra nad 75 mm in 2354 protitankovskih topov. Pripravljenih je bilo sedemindvajset divizij; enaindvajset divizij, od teh enajst oklopnih, je bilo stalno pripravljenih v zaledju za protinapad, sedem novih divizij, od teh tri padalske, pa so Nemci šele pripravljali. Za obrambo atlantskega zidu so imeli pripravljenih 1,708.990 mož.

Na nasprotni strani Rokavskega preliva je imelo zavezniško poveljstvo 40 ali 41 pehotnih divizij, od teh 4 ali 5 ameriških; 9 oklopnih divizij in 1 oklopno brigado; 2 diviziji letalske pehote in 7 bataljonov padalcev. Računali so, da bi mogel enkratni prevoz vojske z vsemi izkrcevalnimi pripomočki zajeti 11 do 12 pehotnih in 1 do 2 oklopni diviziji. »Sovražnikove sile in viri,« — je pisal generalštab, »že zdaj zadostujejo za operacijo velikega obsega, za invazijo na kontinent. Prihodnji mesec pa bodo najbrž še povečane.«

Zaključek je sledil:

»Ako pričakujemo močan napad z zahoda, ne bomo imeli dovolj sredstev, četudi bomo zbrali naše taktične rezerve. Za bitko, ki bo odločila konec vojne, bo treba uporabiti vsakega Nemca, ki je sposoben nositi orožje, Nemčija pa bo ostala malone povsem zapuščena.«

Anglo-ameriški napad junija 1944 torej ni bil napad na presenečeno nemško vojsko, niti napad na sovražnika, ki bi bil brez obrambnih sredstev.

V Italiji, najvažnem bojišču, so imeli Nemci 396.000 mož. Balkan, kjer ni bilo redne vojne, jih je požiral še več. V obubožani vojni ekonomiki Nemčije je pomenil Balkan zelo mnogo: Nemčiji je pošiljal 50% petroleja, 100% kroma, 60% boksita, 29% antimona, 21% bakra. Nemci so morali zbrati proti morebitnemu zavezniškemu izkrcanju in proti partizanom 620 tisoč mož.

600.000 mož na Balkanu, 400.000 v Italiji, en milijon 300.000 v Franciji, 500.000 na Danskem in Norveškem — to je bila za Nemčijo druga fronta, upostavljena že mnogo prej, preden je prvi anglo-saksonski vojak stopil na obalo Normandije. Vsa Evropa, tako imenovana evropska trdnjava, ki ji je pretila invazija, je že sama izčrpavala vire Nemčije in odločilno slabila glavno bojišče: Rusijo.

V začetku vojne so imeli Rusi po cenitvi nemškega generalštaba 21.000 tankov, večinoma lahkih in zastarelih. Prvega oktobra 1943 so imeli 9000 težkih tankov najnovejšega tipa. Od junija 1941. do oktobra 1943. leta so izgubili 52.000 tankov, izdelali pa so jih mesečno 1700. Rusko letalstvo je še vedno zaostajalo za nemškim.

Najmanj vojakov in sicer 2.300.000 je imela Rusija pod orožjem januarja 1942. Proti koncu leta 1943 pa so jih imeli že 5.500.000.

Nasproti tej sili je postavila Nemčija 200 divizij, razen 10 romunskih in 6 madžarskih, skupaj 4.183.000 mož, a od teh 3.900.000 Nemcev.

Njena moč je bila še vedno ogromna, toda že je pojemala. Številčna razlika sama po sebi še ni bila tako velika, pač pa je tehnična čedalje bolj naraščala. Nemška vojska je bila izgubljena. Opirala se je na svojo dediščino, ki jo je pustošila letalska ofenziva Anglo-saksoncev. Ni se več obnavljala. Bila je veliko telo, v katero je zasejano seme smrti.

Analiza položaja ob koncu leta 1943, na Vzhodu kakor na Zahodu, ki so jo izdelali sami Nemci, najbližji firerjevi sodelavci, je narekovala neogibni zaključek: Nemčija je bila dokončno premagana.

Strašno je pomisliti, da se je taka upirala še poldrugo leto. V teh mesecih agonije tragične firerjeve besede niso nehale odmevati: »Ne bom kapituliral!« Kar naprej je preplavljal svet z razvalinami in zločini, brez trohice usmiljenja do naroda, ki ga je vodil v prepad, mnogo globlji od jame, ki si jo je kopal sam, brez usmiljenja do naroda, kateremu je prek lastnega groba zapustil vesoljni gnus vseh rodov.

Hitler je storil največji zločin nad nemškim narodom.